БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 160 (7160)
ИЮЛИИН 8
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДАЙ КОМИССИОННО ХУДАЛДАА НАЙМАА ҺАЙЖАРУУЛХА

Хүдөө ажахын продуктнуудые комиссионно наймаанда оруулжа худалдаха ябадал шэнэ хэрэг гээшэ. Энэ худалдаа наймаан юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, ажалшадые продуктаар хангаха хэрэгые һайжаруулха, колхозуудай ба колхознигуудай олзо доход улам арьбадхаха байна.

Энэ худалдаа наймаа колхознигуудые хэжэ байһан ажалһаань, илангаяа полевой хүдэлмэриин халуун үедэ таһалдуулдаггүй, харгы замай гаргаша химдаруулдаг, городуудые, промышленна центрнүүдые эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха хэрэгтэ туһа нэмэри боложо үгэдэг юм. Колхозуудта үлүү гараһан хүдөө ажахын продуктнуудые, хоорондоо хэлсээнэй ёһоор сэн тогтоожо комиссида абаад, городуудта ба районно центрнүүдтэ худалдаа наймаа эмхидхэхэ гэжэ эд хэрэглэгшэдэй кооперацине СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй ЦК уялгалһан юм.

Энэ шэнэ түхэлэй таатай зохид наймаа эмхидхэлгээр худалдаа наймаанай зарим организацинууд һайн үрэ дүн харуулжа эхилээ. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгын аймпотребсоюз (түрүүлэгшэнь нүхэр Павлов), хүдөө ажахын продуктнуудай комиссионно худалдаа наймаанай түсэбые 386 процент дүүргэһэн байна. Мүн Кяхтын, Кударын аймагуудта энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдээ һэн. Энэ жэлдэ Яруунын аймпотребсоюз (түрүүлэгшэнь нүхэр Подшивалов) энэ худалдаа наймаа һайнаар эмхидхээ. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, тус аймпотребсоюз жэлэйнгээ түсэб 200 процент дүүргээд байна.

Гэхэтэй хамта, һүүлэй үе болотор манай республика дотор комиссионно худалдаа наймаанай түсэб бии байһан аргаболомжонуудһаа багаар табигдадаг байгаа. Тиимэһээ худалдаа наймаанай зарим организацинууд тэрэ багаар хараалагдаһан даалгабарине бэлэхэнээр дүүргэжэрхёод, һанаа амархан һуудаг ушар үзэгдэдэг һэн.

Хүдөө ажахын продуктнуудай комиссионно худалдаа наймаае зарим аймпотребсоюзууд мүнөө хүрэтэр эмхидхээгүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Бичурын, Заиграйн аймпотребсоюзууд, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Мункуев, Ширипов гэгшэд энэ талаар юушье хээгүй. Заиграйн аймаг олон һалбаритай ажахытай томо аймагуудай нэгэн болоно. Тэндэ олон тоото хүдэлмэришэдтэй ой модоной. промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд тоологдоно. Эдэ предприятинуудта ажаллагшад хүдөө ажахын продуктнуудаар ямараар хангагданаб гэхэдэ, тиимэшье һайн бэшэ. Модо бэлэдхэлэй участогуудта, тэндэхи хүдэлмэришэдэй тосхонуудта колхозно дэлгүүрэй үгы байһан тулада комиссионно худалдаа наймаа эмхидхэхэ шухала байһанинь лабтай. Хэды тиимэ байбашье һаань, Заиграйн аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Мункуевай энээндэ һанаагаа табидаггүйнь гайхалтай. Мүн Иволгын, Хэжэнгын, аймагуудта энэ жэлдэ комиссионно худалдаа наймаан муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Улан-Удын горкоопторг энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудта комиссионно худалдаа наймаагаар түсэбөө дүүргэһэн байбашье, хүдэлмэридэнь дутуунууд яһала үзэгдэнэ. Коопторг ехэнхидээ мяха, һү худалдаа наймаанда гаргаад, харин хартаабха, үндэгэн, овощь гэхэ мэтэ продуктнуудые багаар асарна. Колхозуудһаа худалдан абаһан продуктнуудаа буйлуулжа, колбаса, зөөхэй, кефир, тоһон гэхэ мэтэ продуктнууд болгожо худалдаанда гарганагүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, коопторг бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ шаданагүй. Горкоопторг колхозуудтай саг үргэлжын холбоо барисаатай байгаа һаа тэдэнтэй хэлсэжэ, тушааһан продуктыень шанар һайнтайгаар буйлуулха арга боломжотой болохо байгаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудай комиссионно худалдаа наймаан тушаа хүдөө нютагуудаар ойлгуулamжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа һаа, колхозууд продуктнуудые комиссионно магазинда ехээр тушааха, тушааһан продуктнуудаа буйлуулгада оруулха дуратай байхань лабтай. Ушарынь, колхоз тушааһан продуктаяа буйлуулгада оруулбал, ехэ олзо абаха байна бшуу. Тиин Бурмонкоопсоюз худалдаа наймаанай энэ түрүү арга тухай ойлгууламжын хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэдһөө эрилтэ багаар хэнэ.

Холын аймагуудай колхозуудта, илангаяа колхознигуудта хүдөө ажахын продуктнууд яһала элбэг бии. Хүдөөгэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд комиссионно наймаанда колхознигуудһаа мяха, һү, үндэгэ, овощь гэхэ мэтые элбэгээр худалдан абаха ябадалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Тэрэнэй тулада колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала. Хэрбээ энэ хэрэгые һайнаар эмхидхээ хада колхознигууд үлүү гараһан продуктнуудаа нютаг дээрээ мүнгэн болгожо абаха аргатай болоно.

Гэбэшье, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин олонхи сельпонуудай муугаар хүдэлмэрилһэн дээрэһээ колхозууд болон колхознигууд комиссионно худалдаа наймаанда багаар хабаадана. Улан-Удын горкоопторг энэ жэлдэ оройдоо 3 аймзаготконторотой худалдаа наймаанай хэлсээ баталаа. Тиихэ мүртөө продуктнуудые тушаан абалгые ба асаралгые мүртэй һайнаар эмхидхэжэ шадаадүй байһаар. Мүн республика дотор байгаа 240 гаран колхозуудһаа арайхан гэжэ 52 колхозтойнь хэлсээ баталһан байна.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын тула парти, правительствын хараалһан хэмжээ-ябуулганууд колхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэг ехээр худалдаа наймаанда гаргадаг болохо арга нүхэсэл олгоно. Тиимэһээ ажалшадай депутадуудай городской ба аймагуудай Соведэй гүйсэдкомууд хүдөө ажахын продуктнуудай комиссионно худалдаа наймаа улам һайжаруулхын түлэ эрид хэмжээ абаха ёһотой.

АТОМАЙ ХҮСЫЕ АМГАЛАН АЖАЛДА ХЭРЭГЛЭХЭ ЗАМУУД

СССР-эй Науканудай академиин сесси дүүрэбэ

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ научна ба техническэ асуудалнуудта зорюулагдаһан СССР-эй Науканудай академиин сесси июлиин 5-да дүүрэбэ. Сесси хадаа ороной научна ба олониитын ажабайдалда ехэ событи болоһон байна. Тэрэ хадаа атомай хүсые хүнүүдэй аша туһада, байгаалиин нюусануудые ба газар дорохи баялигуудые элирүүлхын тулада, энергетикые хүгжөөхын, үйлэдбэриин технологиие нарижуулан һайжаруулхын, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын тулада бүхы хэмжээгээр ашаглаха зорилгоор СССР дотор шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдэй үргэн ехээр хэгдэжэ байһаниие гэршэлээ.

Сесси дээрэ эрдэм наукын элдэб һалбариин түлөөлэгшэдэй—эрдэмтэ физигүүд, химигүүд, технигүүд болон биологуудай 70 гаран элидхэлнүүд шагнагдаа. Элидхэлнүүд советскэ эрдэмтэдэй ашаг үрэ ехэтэй оролдолгые эли тодоор харуулаа.

СССР-эй Науканудай академиин физико-математическа науканудай Отделениин сесси ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Тус сесси дээрэ советскэ эрдэмтэд ядерна физикын талаар шэнэ шэнжэлгэнүүд тухайгаа мэдээсэһэн, энергетическэ зорилгоор атомна котёлнуудые байгуулха арганууд тухай, тэдээниие саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай тодорхойгоор тогтожо хэлэһэн байна.

Физико-математическа науканудай Отделениин сессие хааха зуураа, академик А. И. Алиханов тус сесси ехэ удхашанартай, юуб гэхэдэ, физикэ ба техникын шэнэ, орьёлон хүгжэжэ байһан энэ һалбариие ехээр һонирходог научна хүдэлмэрилэгшэд болон инженернүүд улам олошоржо, энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байһандань ажаг һэжэг байхагүй гэжэ хэлэбэ. Харин оронуудһаа ерэһэн эрдэмтэдэй сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһыень академик Алиханов һайшааба.

Техническэ дэбжэлтын хэрэгтэ атомай хүсые хэрэглэхэ туйлай ехэ арга боломжонуудай бии байһан тухай техническэ науканудай Отделениин заседанинууд дээрэ хэлэгдээ.

СССР-эй Науканудай академиин биологическа науканудай Отделениин сесси дээрэ олон элидхэлнүүд шагнагдаа. Байгаалиин баялигые саашадаа элирүүлгэдэ, хүнэй наһые утадхаха талаар научна шэнжэлэлгэнүүдые хэлгэдэ, ургамалнуудай шанарые ба ургасые дээшэлүүлхэ, газарай хүрьһэнэй үрэжэлые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ үүргэ гүйсэдхэдэг советскэ биологиин туйлалтанууд тухай тэдэ элидхэлнүүд дотор хэлэгдээ.

Энэ Отделениин түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэһэн академик В. А. Энгельгардт байгаалиин шэнэ хүсэнүүдые хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ ябадалда тусхай туһа нэмэри энэ сесси хэбэ гэжэ мэдүүлээ.

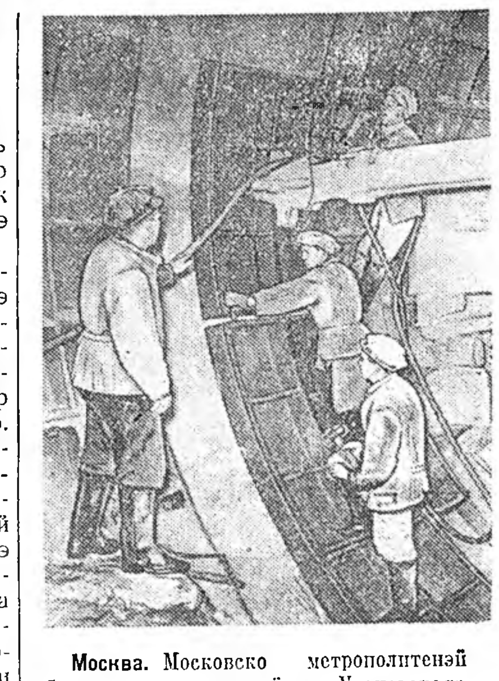
Химическэ науканудай Отделениин сессиин заседанинууд олоной анхарал татаһан байна. Радиохимическэ шэнжэлэлгэнүүдые саашадань хүжөөхэ хэрэгтэ тус сессиин ямар удхашанартай байһые академик М. М. Дубинин түгэсхэлэйнгөө үгэ дотор хэлээ.

Сессиин хүдэлмэридэ гадаадын эрдэмгэд олоороо хабаадаа гэжэ М. М. Дубинин хэлэбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудта тэдэ эрдэмтэдэй анхаралтайгаар, һонирхолтойгоор хандаһаниие хангалтатайгаар тэмдэглэнэбди гэжэ тэрэ хэлэбэ. Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар өөһэдынгөө шэнжэлэлгэнүүдэй дүнгүүдтэй тэдэ эрдэмтэдые танилсуулһандаа, тэдээнэй дүй дүршэлтэй танилсаһандаа советскэ эрдэмтэд баярлана. Энэ хадаа атомай хүсые бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ арга замуудые зохёохо талаар эрдэмтэдэй уласхоорондын харилсан ажаллалгада эхи табиха байна. Советскэ ба хилын саанахи эрдэмтэдэй хоорондохи научна холбоо барисаанай саашадаа хүгжэхые бидэнэр хүсэнэбди. Научна эмхи зургаануудтаа ерэлсэлгэ, хамтын заседанинуудта хабаадалга хадаа тиимэ холбоо барисаанай эгээ ашагтай формо мүн.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар СССР-эй Науканудай академиин сесси хүдэлмэреэ дүүргээ.

Сессидэ хабаадагшад ойрын үдэрнүүдтэ СССР-эй Науканудай академиин зарим институдуудай хүдэлмэритэй ба тэдээнэй техническэ түхеэрэлгэтэй танилсаха байна.

(ТАСС).



Москва. Московско метрополитенэй Фрунзенска радиусай «Усачевская» станциин барилгашад тоннельнүүдэй түрүүшын ханалалгые болзорһоонь урид дүүргэжэ, ехэхэн илалта туйлаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Н. Смирновой бригадын коллектив баруун тоннелиинь ханалжа дүүргэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Партийна ажабайдалай хронико

ЛЕНИНГРАД, июлиин 6. (ТАСС). КПСС-эй горкомой бюро Ленинградска заочно индустриальна институдай хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэбэ. Ажалһаа таһалдангүйгөөр энэ институтда ерээдүйн 7500 гаран барилгашад, металлургнууд, машина бүтээгшэд, химигүүд, энергетигүүд, мүн бусадшье мэргэжэлтэд һуралсажа байна.

Ленинградай заочно дээдэ һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һүүлэй үедэ зарим тэды һайжарһан, кадрнуудые бэлэдхэлгын шанар нилээд дээшэлһэн байна гэжэ КПСС-эй горком тэмдэглээ.

Мүнөө үедэ ажалһаа таһалдангүйгөөр дээдэ һургуулинуудта 25 мянга гаран хүн һуралсана. Энэнь 1950 онойхидо орходоо хоёр дахин олон болоно. Нэгэдэхи курсада үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ 30 процентээр олон студентнүүд абтахань.

* * *

ФРУНЗЕ, июлиин 6. (ТАСС). Аксай, Арпа, мүн хадалиг газарай бусадшье бэлшээринүүдтэ олон мянган малшад мал адуулна. Тэдэ малшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулхын зорилгоор Киргизиин КП-гэй Центральна Комитет агитационно-пропагандистска 16 бүлэг эмхидхээ. Республикын партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд болон лекторнүүд тэдэ бүлэгүүдэй тоодо оролсоно.

Пропагандистнууд болон лекторнүүд—хамта 100 шахуу хүн—малшадта ошоо.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ хабаадагшад Москва ерэбэ

Ленинградска вокзал дээрэ баярта уулзалга болобо

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй, ВОКС-ын ба олониитын бусад организацинуудай уряалаар СССР дотор айлшалжа байһан, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ хабаадаһан бүлэг олон хүнүүдые москвагайхид июлиин 6-да баярай ёһоор угтаба. Делегадууд Ленинградта хэдэн үдэр соо айлшалһан байна.

Поездын ерэхэдэ эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй, профсоюзуудай түлөөлэгшэд, уранзохёолшод, архитекторнүүд, уранзураашад, заводууд болон фабрикануудай хүдэлмэришэд, һурагша-залуушуул столицын Ленинградска вокзал дээрэ олоороо сугларанхай байба. Эб найрамдалай хэрэгые саашадань бэхижүүлгэдэ зорюулһан шухала шиидхэбэринүүдые Хельсинкидэ баталһан, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдые москвагайхид нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Ассамблейдэ хабаадаһан 200 гаран хүн Москва ерээ. Тэдээнэй дунда Индиин, Индонезиин, Вьетнамай Демократическа Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Францийн, Англиин, Канадын, Австралиин, Аргентинын, Бразилиин, Чилиин, Мексикын ба бусад оронуудай делегацинууд бии.

Вокзалай дэргэдэхи талмай дээрэ хани барисаанай митинг болоо. Тэрэниие эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй харюусалгата секретарь М. И. Котов нээгээд, тус комитедэй ба советскэ олониитын үмэнэһөө эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдые амаршалаа.

Москвагай ажалшадай зүгһөө үгэ хэлэһэн локомотивай машинист В. Г. Блаженов Хельсинкидэ болоһон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейн удхашанарые тэмдэглээ.

— Москвада ерэһэндэтнай бидэнэр баяртайбди. Хүндэтэ ханинар, городтомнай айлшалыт! — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Харин айлшадай тобшо үгэнүүдые хэлэжэ, москвагайхидта хандахадань үргэн ехэ талмай дээрэ нэрьемэ альга ташалга удаа дараа болоно.

Индийскэ делегациие толгойлогшо, драматическа инскусствонуудай бүхэиндийскэ академиин гэшүүн Сачин Сен Гупта гэгшэ советскэ столицада ерэһэндээ баярлажа байһанаа мэдүүлээ.

Латинска Америкын оронуудһаа Ассамблейдэ хабаадагшадай зүгһөө эб найрамдал хамгаалха Аргентинскэ комитедэй түрүүлэгшэ Эмилио Гарсиа Итурраспе гэгшэ үгэ хэлээ. Тэрээнэй һүүлээр, эб найрамдал хамгаалха вьетнамска комитедэй түрүүлэгшэ, делегациие толгойлогшо Ле Дин Там үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа хани барисаанай арюун һайхан мэдэрэлэйнь түлөө Советскэ Союзда вьетнам арадай зүгһөө баясхалан хүргөө.

Бирмингамын эб найрамдал хамгаалагша эхэнэрнүүдэй зүгһөө үгэ хэлэһэн госпожа Элси Мэри Хилл гэгшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө сугларагшадта баясхалан хүргэбэ.

Эб найрамдал хамгаалха индонезийскэ национальна комитедэй түрүүлэгшэ профессор Пурбодининграт үгэ хэлэжэ, эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн асаамблейдэ хабаадаһан делегацинингаа гэшүүдэй ба Индонезиин эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй зүгһөө москвагайхидта баяр хүргөө.

* * *

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ хабаадаһан, 28 хүнһөө бүридэһэн канадска эхэнэрнүүдэй делегаци июлиин 6-да мүн баһа Москва ерээ. Канададахи эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй прогрессивнэ ажал-ябуулагша Эдна Райерсон тус делегациие толгойлно.

Бурят-Монголой АССР-тэхи олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-Героиня" гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо

Арба, арбаһаа дээшэ үхибүүдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной июлиин 5-най Указай үндэһөөр «Эхэ-Героиня» гэжэ орден, мүн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотые барюулгатайгаар «Эхэ-Героиня» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо.

1. **Алексеева** Таисья Ивановнада—гэрэй эзэн эхэнэр, Бабушкин город.
2. **Балаганова** Бадма Очировнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Баргажанай аймагай Яарагта тосхон.
3. **Бахрушева** Мария Семеновнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Хоринн аймагай Хандагай тосхон.
4. **Димухометова** Шаргия Ахметгараевнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Заиграйн аймагай Новая Брянь тосхон.
5. **Дмитриева** Александра Степановнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Кабанскын аймагай Хараус тосхон.
6. **Дубданова Дулма** Дубдановнада — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, Бичурын аймаг.
7. **Калашникова** Анна Ульяновнада—Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, Мухаршэбэрэй аймаг.
8. **Шашина Ульяна** Ларионовнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Кабанскын аймагай Тресково тосхон.
9. **Шорстовая** Анна Михайловнада — гэрэй эзэн эхэнэр, Түнхэнэй аймагай Шимкэ тосхон.

(ТАСС).

Кукурузань буртаг үбһэндэ дарагдашоо

Зэдын аймагта энэ жэлһээ урагша кукуруза багаханаар таригдадаг байгаа. Олонхи колхозууд энэ культурые мүнөө жэл ехэ талмайда тариһан байна. Кукуруза тарилга аймаг дотор саг соогоо хэгдэжэ дүүргэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй ургаса мүнөө жэгдэрэн гаража, набшаһатай боложо ногоороо. Ороохо таряа, концентрированнэ ба шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилгые ехэ болгохо культурын — кукурузын баян ургаса хуряалга, тэрэнэй ургасын хойноһоо харууһалга эмхидхэһэнһээ дулдыдаха байна.

Эндэхи колхозууд болон МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ургасын хойноһоо харууһалгын шухала байһаниие һайса мэдэнэ. Гэбэшье, ургасын хойноһоо харууһалга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Газарһаа кукурузын бултайжа гаратарнь, мүн гараһан хойнонь борнойлго хэбэл, ехэ удхашанартай байһан байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри ехээр оройтуулагдаа. Мүнөө зарим полинууд дээрэ кукурузын эшэнүүд 30—40 сантиметр ута болоо. Тиимэһээ ряд хоорондын элдүүрилгэ тон шухала болоод байна. Теэд Зэдын колхозууд энэ хүдэлмэриие болошогүйгөөр унжагайруулна. Олонхи полинууд дээрэ буртаг үбһэн ургашоод, кукурузын ургасые даражархёо. Жэшээлхэдэ, аймагай центртэй хаяа хадхажа һууһан Молотовой нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Колхозой тосхонһоо үргэлжэлһэн 120 гектар кукурузын тарилгада ойротохо бүри тэрэ талмай бүшэмэг ургасаар хушагданхай, баярламаар баглайн ногоорно. Харин дүтэ ошон гэхэдэ, кукуруза харагдахаар бэшэ болотороо шүдэр үбһэндэ дарагдашоод, энэ хайран ургаса хосорхоёо байна. Энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин, агроном нүхэр Гончарова гэгшэд энээниие хаража байгаад хэмжээ абанагүй. Шүдэр үбһэндэ кукурузын үнинэй дарагдашанхай байһыень мэдэбэшье, ургасые харууһалха хүдэлмэри һаяхан эхилээ. Тэндэхи полиин нэгэ захаһаа тракторна культиватор культиваци хэнэ, нүгөөдэ захаһаань оройдоол хоёр эхэнэр буртаг үбһэ түүжэ эхилээ.

Ряд хоорондын элдүүрилгын шанар эндэ тон хангалтагүй. Тарилга хэжэ байхадаа механизаторнууд, сеялкэшэд зүб квадрадуудые гаргаха гэжэ оролдоогүй байһаниинь мүнөө үзэгдэжэ байна. Иимэһээ хүндэлөөшэнь ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхын аргагүй. Гадна, рядууд утаашаа сэхэ бэшээр хэгдэһэн байжа. культиваци хэхэдэ культиваторай улануудта кукурузын эшэнүүд дайралдажа, таһа отологдоно. Тэрэшэлэн хүндэлөөшөө рядуудай хоорондо ургаһан буртаг үбһэн культиваторай улануудта абтангүй, тэрэ зандаа үлэнэ. Полидо хүдэлмэрилжэ байһан тэдэ эхэнэрнүүд буртаг үбһэ гараараа түүхэһээ бэшэ ондоо юумэ хэнэгүй. Тиихэдэнь рядууд хоорондохи газар элдүүрилэгдэнэгүй, һая гаража эшэлжэ байһан буртаг үбһэн түүгдэнгүй үлэнэ. Мүн энэ колхоздо кукурузын ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэри үнинэй эмхидхэгдэхэ ушартай байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри оройдоошье хэгдэнэгүй.

Аймагай бусадшье колхозуудта кукурузын ургасын хойноһоо харууһалга дурсагдаһан Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхиһоо дээрэ бэшэ. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз ряд хоорондын элдүүрилгэ мүнөө хүрэтэр эхилээдүй байһаар. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд кукурузын эшэнүүд гараадүй гэһэн худал шалтаг урдаа барина. Ряд хоорондын элдүүрилгэ үнинэй хэжэ эхилхэ байһанаа ойлгоодүй хэбэртэй.

Цагаан-Усанай болон Үшөөтэйн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд ряд хоорондын элдүүрилгэдэ анхаралаа багаар хандуулдаг байна гэжэ дурсагдаһан баримтанууд гэршэлнэ.

Тарилгын эхилхэһээ урда тээ эмхидхэгдэһэн кукуруза ургуулха звенонууд олонхи колхозуудта хүдэлмэрилнэгүй. Жэшээнь, Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо хабарай, тарилгын урда тээ эмхидхэгдэһэн звено кукурузын тарилгые һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилээд, тарилгын үедэ амжалта туйлажа, аймаг дотороо нилээд суурхаһан юм. Теэд энэ звено тарилга дүүргэмсээрээ тараагдажа, гэшүүдынь ондоо элдэб янзын хүдэлмэридэ эльгээгдэжэ, кукурузаяа харууһалха хүн мүнөө олдохоо болёод байна.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо эмхидхэгдэһэн кукуруза ургуулгын звенонууд мүн лэ хүдэлнэгүй.

— Тарилгын хойноһоо харууһалха харюусалгата эзэнэй үгы дээрэһээ кукурузын ургаса буртаг үбһэндэ дарагдашоо, — гэжэ таряанай үбһэ түүжэ ябаһан хэдэн эхэнэрнүүд хэлэнэ.

Саашадаа кукурузынгаа хойноһоо харууһалангүй, буртаг үбһэндэ даруулжархибал, кукурузын ургаса ехээр гэмтэхэ байна. Тиимэһээ зэдынхид энэ хүдэлмэридэ машина техникэ, хүн зониие олоор хабаадуулжа, кукурузын баян ургасын түлөө шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Н. Цыбенов,
И. Яхно.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Комсомольско организацинуудта туhалха хэрэгтэй

Промышленна предприятинуудай комсомольско организацинуудай үмэнэ мүнөө ехэнүүд зорилго табигданхай. Тиимэhээ комсомолецууд болон залуушуулай дундахи хүдэлмэриие предприятинуудай партийна организацинууд тодорхой hайнаар хүтэлбэрилжэ, хүдэлмэридэнь саг үргэлжэ туhалалсаха зэргэтэй. Комсомольско организацинуудта юрэнхы захяа заабари үгэхэ бэшэ, харин шадамараар залан ударидаха, hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Хэды тиимэ байбашье Пригородиэ районой олохон комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Жэшээ болгон Улан-Удын мяха-консервнын комбинадай комсомольско организациие хараад үзэе. Союзнабэшэ залуушуулай дунда эндэхи организациин ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүнөөдэрэй эрилтые хангаганагүй. Комсомольско организаци союзнабэшэ залуушуултай холбоо барисаа муутай байна. Энэ шалтагааннаа боложо комбинадай хэдэн зуугаад залуушуулай дундаhаа үнгэрhэн хахад жэлэй туршада ойроол 40 гаран хүн ВЛКСМ-эй гэшүүндэ абтаhан байна. Тиихэдэ, эндэхи консервын, колбасна заводуудай, мүн механическа цехын комсомольско организацинууд үнгэрhэн хахад жэлэй турша соо нэгэшье хүниие комсомолой гэшүүндэ абаагүй байха юм. Эдэ организацинууд залуушуулай дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие тоодоггүй байна.

Комбинадай партийна бюро хадаа комсомолой хүдэлмэридэ анхаралаа hайнаар табидаггүй, тэдэнэртэ туhалалсадаггүй байhан байна. Энэ ушарhаа боложо комсомольско организациин хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды парторганизаци обёоронгүй байhан ба залуушуулай дунда хүндэгүй, этигэл найдабари багатай Очиров гэдэгые комбинадай комсомольско комитедэй хүтэлбэрилгэдэ үни байлгаhан байна.

Мүн Үдын модо урадхуулгын конторын парторганизаци комсомольско организациингаа хүдэлмэридэ анхарал табинагүй. Энэ организациин хүдэлмэри тон хангалтагүй байhан тухай партбюрогой секретарь нүхэр Цыбиков, конторын директоры политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Хандажапов гэгшэдтэ партиин райкомой бюро дээрэ бүри март hарада заагдаhан байгаа. Гэбэшье, эдэ нүхэд комсомольско организациин хүдэлмэриие hайжаруулха тушаа өөдтэй юумэ хээгүй.

Районой олохон комсомольско организацида марксистско-ленинскэ hуралсал муугаар табигданхай. Комсомолецууд болон залуушуулай политическэ мэдэрэл, мүн тэдэнэй юрэнхы эрдэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зохихо анхарал табигданагүй. Олон предприятинуудай партийна организацинууд энэ хэрэгые хүтэлбэрилнэгүй. Үдэшын hургуулинуудта hуралсажа байhан залуушуулые hүниин халаанай хүдэлмэриhөө сүлөөлэнгүй байhан дээрэhээ hургуулида ябажа эхилhэн 648 хүнэй ойроо 320 гаранинь дүүргэбэ. Тиихэдэ залуушуулай hуралсалда анхарал табигдаагүй дээрэhээ районой 1200 гаран комсомолецууд ямаршье hуралсалда хабаадуулагдангүй үлэhэн байна. Жэшээнь, «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артельдэ ехэнхидээ залуушуул ажалладаг юм. Тиигэбэшье, эндэхи залуушуулай дунда политическэ hуралсал эмхидхэгдээгүй байха юм.

Залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ культурно-гэгээрэлэй болон физкультурын хүдэлмэриин туйлай ехэ удхашанартай байхань мэдээжэ. Теэд энэ хүдэлмэри район соо тон муугаар табигданхай.

Олохон комсомольско организацинууд залуушуулые социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоногүй. Комсомольско организацинууд социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаhан эрхим бригадануудай дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын түлөө тэмсэнэгүй. Жэшээнь, мяха-консервын комбинадта нүхэр Карташевагай, Акмининагай, Сатининагай, Матюшенко гэгшэдэй комсомольско-залуушуулай бригаданууд яhала hайнаар хүдэлмэрилдэг юм. Теэд комсомольско организаци эдэ бригадануудай ажалай дүй дүршэлые шэнжэлхэ, бусад бригадануудта дамжуулан үгэхэ тушаа ямаршье хэмжээ абадаггүй. Ядахадаа бии байhан дамжуулгынгаа Улаан тугые мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ үгэдэггүй юм.

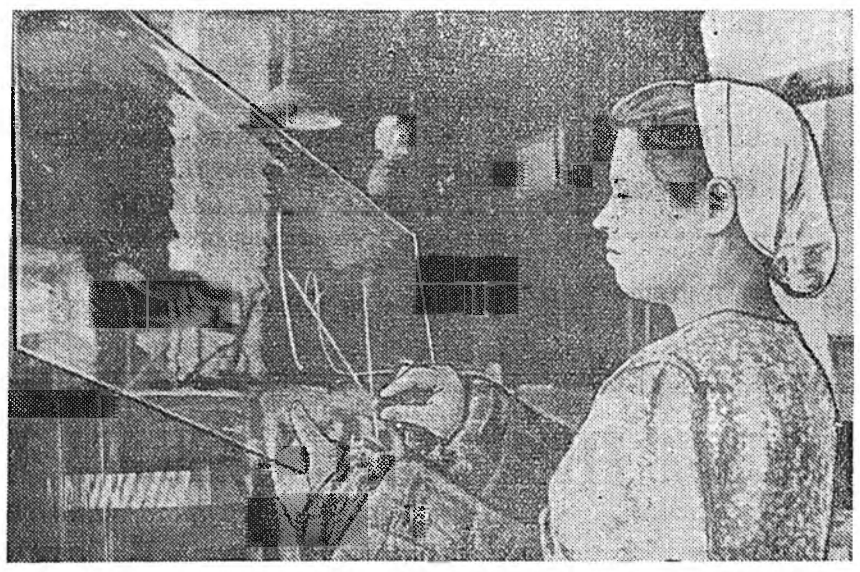
Зарим предприятинуудта комсомолецуудай гаргаhан үүсхэл дэмжэгдэнгүй үлэшэдэг. Жэшээнь, Мель-комбинадай комсомольско организаци крупа хэдэг заводто комсомольско-залуушуулай бригада эмхидхэхэ гэhэн дурадхал администрацида табиhан байна. Теэд hайшаалтай энэ дурадхалые администраци дэмжээгүй.

Комсомолой хүдэлмэриие парторганизациин зүгhөө саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, залуушуулай үүсхэл оролдолгые гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ элсүүлэн ударидаха шухала.

И. Степанов.

Парторганизациин секретарьнуудай семинар

Партиин Тарбагатайн айком колхозууд болон МТС-үүдэй парторганизациин секретарьнуудай 3 үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Семинар дээрэ партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Кокорин, эмхидхэлэй таhагые даагша нүхэр Молчанов болон бусад элидхэлнүүдые хэбэ. Хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Покацкий болон бусад хэлэбэ.



Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой шэл отололгын цехын гаргаhан продукциин шанарые шалгагша комсомолка Мария Васильева үдэрэйнгөө даалгабариие 120—130 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр М. Васильева шэлэй шанарые шалгажа байна.

А. Мантаевай фото.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

МАЛШАДАЙ ҮДЭР

Һүүлэй үедэ аймагай колхозууд малшадай үдэр үнгэргэдэг боложо байна. Жэшээлхэдэ, hаяшаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо малшадай үдэр үнгэргэгдөө. Эндэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дармаев «Хүдөө ажахын продуктнуудые — мяха, тоhо, ноохо ба үндэгэ элбэг болгохо хэмжээ ябуулганууд» тухай элидхэл хээ. Элидхэлые малшад халуунаар зүбшэн хэлсэбэ. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор табигдаhан зорилгонуудые ойрын 2—3 жэл соо үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди гэжэ мэдүүлhэн байна. Тэрэнэй hүүлээр партиин айкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша нүхэ Попов малшадта «Уласхоорондын байдал» тухай лекци уншаба. Удаань тэдэнэр «Кавалер золотой звезды» гэжэ кино хараа.

Мүн энэ үдэр колхозой правлени хоёрдохи кварталай дүнгөөр малшадай ажалта үдэртэ мүнгэ хубаагаа. Ново-Сэлэнгинскын сельпо худалдаа наймаа эмхидхэhэн байна. Эндэ малшад өөhэдтөө хэрэгтэй эд бараа худалдан абаа.

ТРАКТОРИСТНУУДАЙ КУРСА ДҮҮРГЭБЭ

Энэ оной февраль hарада Селендума тосхондо хүдөө ажахые механизацилгын училище эмхидхэгдэhэн юм. Тиихэдэ эндэ тракториcтнуудай дүрбэн hарын курс нээгдэhэн байна. Мүнөө энэ курсые 270 хүн дүүргээд, МТС-үүдтэ ажаллажа байнад.

Трактористнуудай курсые эрхим hайнаар дүүргэhэн нүхэд Георгий Козлов, Николай Яковлев, Дмитрий Александров, Петр Карнаухов, Александр Загорский гэгшэдые дирекци Хүндэлэлэй грамотаар шагнаhан байна.

ХОНИНОЙ ШЭНЭ БАЙРАНУУД

Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель малаар олон ба баян колхозуудай нэгэниинь болоно. Эндэ бүхы малайнь тоо толгой 26 мянгаад шахуу юм. Ганса хонидойнь тоо 20 мянганhаа үлүү.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой үндэhөөр энэ колхоз 1960 он болотор хонидойнгоо тоо толгойе 50 мянга хүргэхөөр хараална. Хонидоо hайнаар үсхэхын ба ашагыень дээшэлүүлхын түлөө энэ колхозой правлени ба парторганизаци ехэ анхаралаа табина. Жэл бүри шэнэ барилганууды баридаг. Гансахан мүнөө жэл Шабарта, Доодо Хаалгата, Галтайн Хотогор гэжэ газарнуудта хониной шэнэ типовой байранууд баригдажа байна. Эндэ дархашуул Бальжинима Шарапов, Бадмацырен Цыденишиев, Радна Цыренов гэгшэд hайнаар хүдэлнэ.

Б. Бадмажапов.

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой «Книготоргын» магазинууд шэнэ номуудые олоор абаад, худалдаа наймаанда гаргаба. Тэрэ тоодо:

П. Н. Лепешинский—Эрьелтэ дээрэ. 4. түхэриг 25 мүнгэтэ.

В. В. Суворов — Тэжээл үйлэдбэрилгэ. 8 түхэриг 10 мүнгэтэ.

Х. К. Лакенесс — Атомна станци гэжэ роман. 4 түхэриг 75 мүнгэтэ.

«Хүүгэдэй садай хүдэлмэри». 1 түхэригтэ.

«Кукурузын үндэр ургаса яажа ургуулхаб» — бригадирнууд ба звеньевойнуудай hанамжа. 20 мүнгэтэ.

Австритай баталагдаhан Гүрэнэй Договорой советскэ ратификационно грамота хадагаламжада үгтэбэ

1955 оной майн 15-да Венадэ гар табигдаhан, Гүрэнэй Договорой 38-дахи статьятай зохилдуулагдан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр эсэслэн баталагдаhан бэеэ даанхай ба демократическа Австриие hэргээн бодхоохо тухай Гүрэнэй Договорой советскэ ратификационно грамота СССР-эй Правительствын архивуудта хадагаламжада үгтэбэ гэжэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерство 1955 оной июлиин 5-най нотоо соогоо США-гай, Великобританиин, Франциин, Австриин посольствонуудта мэдээсэбэ.

Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ

Ажалшадай амаралтада анхарал хандуулагданагүй

Кяхта городто хүн зон олоороо ажаhуудаг. Эндэ гуталай, оёдолой фабриканууд, пивын завод, Куйбышевай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель болон бусад предприятинууд олон. Гадна, 3 дунда, 5 тусхай дунда hургуулинууд бии юм. Городой ажалшад сүлөөтэй сагаа ямараар үнгэргэнэб гэжэ хараад үзэе.

Городhоо 3 километр болохо үзэсхэлэн hайхан байгаалитай Капчиранга гэжэ газар бии. Энээнhээ урда жэлнүүдтэ кяхтынхид тэндэ ошожо амаралтынгаа үдэрые үнгэргэдэг байгаа. Теэд мүнөө тэндэ hонирхолтойгоор, культурнаар амарха гэхэдэ түхеэрэгдэhэн спортивна талмайнууд үгы, шатар, даам, биллиард гэхэ мэтэ абаашагдадаггүй. Тэндэ киоскнуудые барижа, эдеэ хоолой ба hэрюун ундаанай зүйлнүүдые амарагшадта худалдадаг болоболынь hайшаалтай байгаа.

Ажалшадые зунай үедэ физкультура, спортдо олоорнь хабаадуулха хэрэгтэ, нютагай партийна, советскэ органууд шухала анхарал хандуулха уялгатай. Гэбэшье, физкультура ба спортын аймагай комитет, ВЛКСМ-эй айком энээн тушаа анхаралаа табинагүй. Жэшээнь, эндэ городской спортивна стадион гэжэ бии юм. Теэд тэрэнэй ямаршье түхеэрэлгэгүй, эльhэ хайрда дарагдашанхай дээрэhээнь нэгэшье спортивна мүрысөө тэндэ үнгэргэхөөр бэшэ. Бии байгаа таримал модонуудыень хони ямаад эдижэ дууhаха болоо. Хэрбээ городой залуушуулые суглуулжа, стадиониие сэбэрлэхэ, заhабарилхын тула воскресник эмхидхэбэл, кяхтынхид яhала hайн стадионтой болохо байгаа бшуу. Мүн болохоо байгаа СССР-эй арадуудай спартакиадада бэлэдхэхын тула физкультурна база бии болгохо шухала. Теэд, энэ талаар мүн лэ юушье хэгдэнэгүй.

Тиихэдэ Кяхта город шадар зунай үедэ шунгаха уhан үгы юм. Үдэрэй аяама халуунда городhоо 25 километр холо болохо Сэлэнгэ мүрэндэ хүнүүдэй ошожо шунгаха ушар үзэгдэдэг. Теэд город шадар шунгалгын газар бии болгохо арга боломжо огто үгы гэжэ хэлэхээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, Грязнуха гэжэ голой эхиндэ, хабар байхада уhыень хаажа шунгалгын бассейн байгуулбал болохотой байгаа. Урдань тиимэ шунгалгын газар байhаншье юм.

Гадна, Кяхта городто республикын бусад олон аймагуудhаа ерэhэн залуушуул тон олон. Эдэнэр сүлөөтэй сагтаа городой сад ошожо танца, ёохор хатарха, мүн кино, концерт харахаа хүсэдэг. Теэд сад соохи ёохорой талмай дэн заахан, тэндэнь хүнэй hууха ойроол нэгэ хоёр hандали бии. Нёдондо жэлдэ ёохорой талмайе ехэ болгохо тухай садай директор Немчиков нэгэтэ бэшэ мэдүүлhэн аад, мүнөөшье болотор тэрэнээ гүйсэлдүүлээгүй байhаар.

Дурсагдаhан эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа аймгүйсэдкомой культурын таhаг хэмжээ абажа, ажалшадай зунай амаралтые hайнаар эмхидхэхын тула бии байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ зэргэтэй.

В. Баторов.

Зунай спортивна хүдэлмэриие hайжаруулха

Зунай урин дулаан сагта спортивна элдэб хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэдэ таатай зохид байдагынь бултанда мэдээжэ. Гэбэшье, Түнхэнэй аймагай Кыренэй МТС-эй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд спортивна хүдэлмэридэ ямаршье анхарал табидаггүй байна. МТС-эй. дэргэдэ «Урожай» гэжэ hайндуранай спортивна общество бии юм. Тус обществын нютагай организациин түрүүлэгшэ нүхэр Шевяков, МТС-эй комсомольско организациин секретарь нүхэр Самолик гэгшэд спортивна хүдэлмэри ябуулха гэхэдэ залуушуул үсөөн гэжэ шалтаг баридаг байна. Үнэндөө тиимэ бэшэ юм. Хахаржа, hандаржа дүүрэхээ байhан волейболно сеткын хажууда хэдэн арбаад залуушуул: комбайнернууд, трактористнууд болон МТС-эй бусадшье хүдэлмэрилэгшэд волейболоор наадахаяа суглардаг. Теэд энэшье залуушуулай эрилтэ гүйсэд хангажа шаданагүй. Гадна, МТС-тэ турник гэхэ мэтын бусад олон хэрэгсэлнүүдтэй спортивна талмай мүнөө болотор түхеэрэгдээдүй байhаар.

Ойрын үдэрнүүдтэ эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хэмжээ абаха зэргэтэй.

Б. Бирбаев.

Сталинградска ГЭС-эй барилга дээрэ

Волга мүрэн Сталинград шадар үни заяанай иимэ халима дүүрэнээр урдаагүй юм. Хүсэтэ мүрэнэй hабаhaa халихада ой тайга болон сөөрэмүүд, Волго-Ахтубинска набтар газарай олон тоото арал болон нуга уhанда абтаба. Волгын hаба зарим газартаа хүндэлөөшөө хэдэн километрээр үргэн болобо. Урдань шарлан харагдажа байhан элhэн ганга болон гүйхэн газарнуудаар мүнөө hалнууд, мүн томо томо пароходуудшье тамаран ябадаг болоо.

Сталинградска гидроузелай баригдажа байhан газарта Волгын урадхал үшөөл нарин зандаа байhаар. Волга мүрэнэй hабын хахадые шахуу эзэлдэг туйлай ехэ котлованиие уhанhаа халхалдаг — шоройгоор, түмэрбетоноор, мүн металлаар хэгдэhэн бүхэ гэгшын хүсэтэ хаалта Волгын уhые түриhэн зандаа. Энэ нарин газарта мүрэнэй урадхал бүри түргэдэнэ.

Хүсэтэ машинанууд болон механизмуудаар зэбсэглэгдэhэн олон мянган хүдэлмэришэд котлованай оёорто үдэршье, hүниншье забда сүлөөгүй ажаллана. Эндэ бетон шудхагдажа, газар малтагдажа үргэлжэлhөөр. Мүн эндэ утаашаа километрhээ үлүү үргэн металлическа хүүргэ — бетон зөөхэ эстакада баригдажа байна. Энэ хүүргэ дээрэhээ ГЭС-эй байшанда, мүн уhа юулэхэ плотинада бетон шудхагдаха юм.

Уhа юулэн адхагшад гидробарилгашадай ажалые элдэб аюулhaa аршалан хамгаална. Котлован соо нилээд олон гүнзэгы скважинанууд бии юм. Газар дорохи, мүн Волгын уhан эдэ скважинануудhаа насосоор үдэр hүнигүй бүлэгдэнэ. Эндэ аяар 120 скважина бии. Тэдэ скважинануудhаа час бүри хоёр мянган кубометр хүрэтэр уhан юулэн адхагдана.

Уhа юулэн адхадаг участогай коллектив мүнөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Дүй дүршэлтэй инженер, волгодонец Б. Бойновой хүтэлбэрилдэг участогай hайнаар ажаллабал гидроузел амжалтатайгаар баригдаха байна. Уhа юулэгшэд иимэ ехэ харюусалгатай байhанаа мэдэржэ бүхы эрдэм мэргэжэлээ, хүсэ шадалаа ажалдаа зорюулна. Эдэнэр гидробарилгашадай ажалые хэзээшье хойшо татаагүй юм.

Бидэ ехэ гүнзэгы котлован соо байнабди. Долоо найман дабхар гэрнүүдтэй хэдэн кварталнууд энэ котлован соо бэлэхэнээр багтажа болохо байна. Гурбан метр зузаантай түмэр бетон хушалта котлованай оёорой зарим хубиие хушанхай. Энэ хадаа гидроузелдахи барилгануудай нэгэн болохо рисбермэ гээшэ. Турбина соогуур гараhан уhан энээн дээрэ адхаран унаха юм. Гидробарилгашад энэ котлован соо зуу мянга гаран кубометр бетон дэбдеэ.

Бетоной дэбдигдээгүй газарта шэнэ бетон дэбдигдэжэ үргэлжэлhөөр. Автосамосвалнууд энээ руу hубарин ерэнэ. Тэдэнэр кузоваа үргэжэ арматура руу боро үнгэтэй бетон адхана. Брезент хүүртигтэй бушуу. солбон хүнүүд электровибраторнуудаар бетон жэгдэлэн худхана.

Петр Моисеевич Шутровой бригада бетон дэбдилгэдэ ажаллана. Үргэн мүртэй, шаб гэмэ бэетэй энэ хүн вибратораа хэдыхэн минута соо шадамараар хүдэлгэhэнэйнгөө удаа тэрээнээ нүхэртөө үгөөд, блогhоо өөдөө гаража, ээлжээтэ бетон асарhан шофёрнуудта ошоно.

—Гурбадахи, дүрбэдэхи эстакада тээшэ!—гээд шофёрые Шутровой даллахадань, машинанууд талмайн заха руу аалихан дабшана.

Минута тухай сагай үнгэрөөд байхада Шутров дахин доошоо бууужа, удаанаар гоожожо байhан бетоной дэргэдэ ошоно. Энэ хүн, мүн бригадань суутай болонхой юм. Тус бригада жэлhээ үлүү болзор соо эрхим амжалта туйлана.

—Бригадамнай нормоёо hара бүри 180 процентhээ доошо хэзээдэшье дүүргээгүй юм гэжэ Петр Моисеевич омогтойгоор хэлэнэ. Бетонщигууд Василий Нечипорчук, Николай Куликов, Яков Краснов, Николай Ячушев болон бусад тухай хөөрэхэдөө Шутров тэдэнэрые ехээр магтана.

—Эдэнэр бетон дэбдихэдээ ёhотой мастернууд болонхой юм. Олон тоото залуу хүдэлмэришэд эдэнэрhээ hургаал абана гэжэ Шутров үгэеэ түгэсхэбэ.

ГЭС-эй байшангай hуурида бетон дэбдихэ хүдэлмэри мүрэнэй нюрууhаа арбаад метр доро газарта хэгдэнэ. ГЭС-эй байшангай hуурида 50 мянга шахуу кубометр бетон дэбдигдээ. Бетон дэбдихэ ехэ хүдэлмэри hаял эхилжэ байна. Энэ хүдэлмэриин хэмжээн үдэр бүри ехэдэжэ байна. Гидробарилгашад гансахан энэ жэлдэ эндэ 200 мянга шахуу кубометр түмэрбетон дэбдихэ байна.

Иимэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэхын тула бетон зөөхэ хүсэ ехэтэ эстакада баригдажа байна. Энэ асари ехэ металлическа хүүргын түрүүшын ээлжээнэй барилга мүнөө дүүрэжэ байна. 10 тоннын портальна кранууд эндэ тодхогдохонь. Эдэ кранууд ГЭС-эй байшанда бетон дэбдижэ эхилхэ юм.

Нүхэд Карев, Овчинников, Клинов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг монтажнигуудай бригаданууд шэн зоригтойгоор ажаллана. Тэдэнэр үдэрэйнгөө нормые 150—180 процент дүүргэнэ. Эдэ бригаданууд ажалай нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой юм. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр Волга дээгүүр гараhан дүүжэн харгы хэhэн байна. Тэрэ харгыгаар мүнөө Волгын баруун эрьеhээ гидроузелай барилгын талмай руу ашаа зөөгдэнэ.

Газар малтагшад котлованhaa үшөөл гаража ошоогүй байна. Тэдэнэй экскаваторнууд газар малтажа үргэлжэлhөөр. Зүгөөр, эдэнэр онсо өөрэ илгаатай эрхэ байдалда ажаллана. Эндэ газар малталгын нэлэнхы үргэн хүдэлмэри дүүрээ. Котлованай оёор сэбэрлэхэ орсо ба ажал ехэтэй хүдэлмэри мүнөөшье хэгдэжэ байна. Энэ ажал хэхын тула нилээд ехэ мэргэжэлтэй экскаваторщик хэрэгтэй юм.

Советскэ Союзай Герой Олег Кошевойн нэрэмжэтэ 613-дахи номерой суута экскаватор шулуутай шоройе шанагаараа болгоомжотойхоноор удхана. Энэ экскаваторые Иван Нетаев хүдэлгэдэг юм. Энэ суута мастер хаа хаанагүй алдаршанхай юм. Сталинградгидростройн барилгада хүдэлмэрилжэ эхилhээр нүхэр Нетаев гурбан кубометр шорой малтадаг «Уралец» экскаваторааран миллион хахадhаа дээшэ кубометр шорой малтажа, автосамосвалнуудта ашаhан байна.

Иван Нетаев—туранхай, hалхинда сахалайтаhан нюуртай хүбүүн — экскаватораа жолоодоно. Үгэ дуулмгай машинань нойтон шоройе удхажа, автомашинануудта забда сүлөөгүйгөөр ашана. Ямар нэгэн шофёрой удаарбал Нетаев экскаваторайнгаа гудогоор дохёо үгэжэ тэдэниие яаруулдаг.

Иван Нетаев холын Сибирьhээ энээ руу дүрбэн жэлэй саада тээ ерээ hэн. Нетаевай мүнөө малтажа байhан газар дээгүүр урдань Волгын уhан урдажа байhан юм. Эндэhээ саашаа болоходо наранда шаташаhан тала дайда нэмжыдэг байгаа. Һүүлэй жэлнүүдэй үедэ оршон тойрон танигдашагүйгөөр хубилаа. Урдань мүрэнэй урдажа байhан газарта мүнөө гидроузелай хүсэ ехэтэ барилганууд бодхоогдонхой. Талын дунда ехэ город баригдаа. Энэ городто олон мянган ажалшад ажаhууна, мантан заводой корпусууд урган бодоно.

Эдэ жэлнүүдэй турша соо Иван Нетаевшье ургаа. Мүнөө тэрэ барилгын эрхим механизатор гэжэ тоологдоно. Иван Нетаев өөрынгөө машинаар саг үргэлжэ ехэ бүтээсэ туйладаг юм. Нетаевай экскаватор hара соо 100 мянга үлүүтэй кубометр шорой малтажа, машинынгаа проектнэ хүсые хоёр дахин ехэдхээ.

Суута экскаваторщигай hурагшадынь эндэ нилээд олон юм. Һаяхан Нетаевай hурагшад байhан Анатолий Травников, Михаил Тищенко гэгшэд мүнөө өөhэдөө бэеэ даагаад ажаллаха зуураа, халаанайнгаа даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Сычев, Аношин гэгшэдэй хүдэлгэдэг экскаваторнуудай экипажууд мүн лэ hайнаар ажаллана. Экипаж бүхэниинь миллионhоо дээшэ кубометр газар малтаа. Барилгын хүдэлмэриин эхилhэн сагhаа хойшо котлованууд сооhоо бүхыдөө 85 миллионhоо дээшэ кубометр шорой малтагдажа обоологдоо. Энэ шоройн эхэнхи хубиие земснарядууд малтаhан байна. Земснарядайхид Волго-Ахтубинска канал малтаад, суднаар ябалгын каналай барилгые мүнөө дүүргэжэ байна. Тэдэнэр ГЭС-эй байшангай, мүн уhа юулэхэ плотинын баригдаха котлованууд сооhоо олон миллион кубометр шорой малтаа.

Сталинградска ГЭС-ые барилгын үшөө үдышэг байбашье hаа, гидромеханизацинууд Волгые хүндэлэн хааха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилбэ. Мүрэнэй эрьедэхи миллион хахадhаа үлүүтэй шоройе земснарядууд малтаа. Малтагдаhан энэ шорой Волгын урасхалые хааха боолтодо хэрэглэгдэхэ юм.

Барилгын гол участогуудые тойроод мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Гидроузелай барилгын талмайе, Волжский городые тойрон шэнэ шэнэ предприятинуудай корпусууд баригдажа үргэлжэлhөөр. Эдэнэй олонхинь ашаглалгада оруулагдаад, барилгын, мүн городой хүн зониие продукцяар хангана.

Бетонно, растворно, заhабарилгын механическа заводуул, арматурна, мүн автомобиль заhабарилгын заводуудай түрүүшын ээлжээн, хилээмэ баридаг автоматическа завод хүдэлнэ. Хушалта хэхэ плиткэнүүдые үйлэдбэрилдэг заводой барилга дүүрэхэ байна. Энэ завод гидроузелай барилганиудта хэрэглэгдэхэ хушалтын плиткэнүүдые хэхэhээ гадна, городой барилгануудта хэрэгтэй түмэрбетон зүйлнүүдые гаргаха юм. Суудхэдээ 4 мянган кибометр бетон үйлэдбэрилхэ хүсэтэй керамзитова, мүн бетонно шэнэ заводууд баригдажа байна.

Сталинградска гидробарилгашадай город болохо Волжский ехэ болохо зуураа, гоё hайхан боложо байна. Үндэр hаруул байшангуудтай шэнэ кварталнууд городто hара ерэхэ бүри олошорно. Волжский городой гэр байрын талмай 160 мянган квадратна метрhээ үлүү болоо. Эндэ 10 hургуули, хэдэн клуб болон кинотеатрнууд, поликлиниканууд, больницанууф, столовонууд, хүүгэдэй садууд, мүн культурно-ажаhуудалай олон эмхи зургаанууд хүдэлнэ. Энэ жэлдэшье ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Залуу городой гэр байрын талмай үшөө 60 мянган квадратна метрээр нэмэхэ юм. Культурын ордон, шэнэ кинотеатр, ехэ стадион, мүн бусадшье олон предприятинууд баригдажа дүүрэхэ юм.

В. ЕРЕМЕНКО.
Сталинградска ГЭС-эй барилгын талмай.

Үбһэндэ орохо саг ерэбэ

Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд! Үбһэ хуряалгаяа эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, эмхитэй һайнаар үнгэргэе!

☆ ☆

ҮБҺЭНДӨӨ ОРОБО

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз аймаг соогоо эгээн түрүүн үбһэ хуряалгада оробо. Нүхэр Аюровай хүтэлбэрилдэг тарияанажалай бригадынхид (хамта 48 хүн) үбһэ хуряалгада гараад, түүбэрилэн сабшажа байна. Эндэ 28 гар хажууршад, 4 морин сенокосилка хүдэлмэрилнэ. Гар хажууршад 2 үдэрэй турша соо 30-аад гектар үбһэ сабшаа. Гар хажууршад Дамба Балданов, Аюши Дамбуев, Золто Цыбикдоржиев гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ, үдэрэй 0,60 га сабшаха нормотой аад, 0,70—0,80 га сабшана.

4 морин сенокосилка нэгэ үдэрэй туршада 20-оод гектар үбһэ сабшаад байна.

Б. Ширеторов.

Алдуунуудаа дабтахагүй ёһотойбди

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз хорёод гаран мянган центнер малай тэжээл бэлэдхэхын оронддо арай гэжэ долоо мянган центнер бэлэдхээ һэн. Энэ ушарһаа боложо ажахын энэ жэлдэ малай ашаг шэмэ доошолоо. Гадна, нэгэ гектар сабшалангай талмайһаа оройдоо табан центнерһээ үлүүтэйхэн үбһэ хуряажа абаһамнай ехэл гайхалтай байха юм. Гектар талмайһаа яахадаа мини 5—6 бухал үбһэн гарана гээшэб гэжэ харахада иимэшүү байна: жэл ерэхэ бүри үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүд һайтар механизацилагдажа байгбашье, механизмуудые хүсэд һайнаар хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ хахадһаа ехэнхи үбһэеэ сабшажа абангүй, газартань үлөөнэбди.

Машинаар ажал хэхэдэ угаа амаршье һаа, манай нютагта үбһэ хуряалга ехэ шанар муутайгаар үнгэрдэг. Жэшээлхэдэ, тракторна сенокосилка тэгшэхэн, сэбэр, үргэн талмайтай газарта ехэ бүтээсэтэй ба шанар һайнтайгаар сабшадаг гээшэ. Теэд манай нютагта тиимэ газарнууд ехэ хомор юм. Ехэнхи сабшаламнай бургааһа харганаагаар, нуур намагуудаар эзэлэгдэһэн дэгнүүлтэй, шулуутай газарта юм. Зарим газарта, илангаяа урдань үмсын айлнуудай һууһан буусанууд дээгүүр хуушан худагууд, столбын богонихон түгсүүлнүүд мүнөө болотор дайралдадаг. Сабшалангайнгаа газарые сэбэрлэжэ шадаагүй гансал манай өөһэдымнай зэмэ болоно.

Гадна, муу газартайдамнай шалтаад лэ МТС-эй хүдэлмэришэд үбһэ хуряалгын хүдэлмэрине ехэ шанар муутайгаар бүтээдэг зантай. Тракторна хүдэлмэринүүдэй актнууд дээрэ шанарынь «һайн» гэгдээд лэ, МТС-тэ эльгээгдэдэг хэбэртэй. Манай унжагайрһаар байтарнай тариа хадалгашье эхилжэ, бидэнэр богонихон болзор соо юушье һаань, сабшагдаадүй үлэһэн газарнуудаа машинаар «бар-бур» гүүлээд, «сабшаад» хаядагбди. Энэ унжагайралга манай журамгүй, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээ жэл бүри ушарна. Дайнай урдахи жэлнүүдтэ орходоо манай колхоздо хүдэлмэришэн үсөөн болоо гэжэ зарим колхознигууд ажалайнгаа урагшагүйе шалтагаалан, үбһэ багаар сабшадагаа балаалхын тула хэлсэдэг юм. Энэ огто буруу гэжэ һанагдана.

Хуби хубидаа үбһэ хуряалгын ябасые харабал, угаа сомороор, түргэнөөр үнгэржэ байдаг. Колхоздо ажал хэхэ гэжэ һанамааршье бэшэ улад: үндэр наһатай үбгэд хүгшэд, бага наһатай үхибүүдшье, энэ тэрэ справкатай, саарһатай хүнүүдшье — бултадаа үдэр һүнигүй, унаһан малгайгаа абангүй, ехэл оролдосотойгоор хүдэлжэ байдаг. Иимэ темпээр хүдэлөө һаа, колхозой үбһэ хуряалга ехэдээл һаа хахад һара соо эрхим шанартайгаар дүүргэгдэхэ байгаа. Иимэ юумэн манда байдаггүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, юундэшьеб даа, горьтой, ехэ бригаданууд бүй-хаяа болижо, жэжэхэн гүүртэнүүд, отаранууд тус тустаа, бэе бэеһээн таһарангяар үбһэ хуряалга дээрэ ажаллана. Энэ хадаа мори унаа, механизм хүсэд һайнаар хэрэглэхэ ябадалда ехэ муу байдаг. Мүн нэгэ бригадирай орондо олон бригадирнууд бии боложо, тэдэнэр өөһэдынгөө зорилгые дүүргэжэ шадахагүйһөө гадна, хүдэлмэриин шанар ехэ доошолуулна.

Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ энэ мэтын алдуунуудые мүнөө эхилхээ байгаа үбһэ хуряалгада дабтангүй, колхозойнгоо малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абаха ёһотойбди.

П. Д. Банзаракцаев,
Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэнэгүй

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ малаа тэжээлээр һайнаар хангаһан байжа, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малаа үхүүлэнгүй ондо оруулаа, һү һаалга нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин дээшэлүүлээ.

Тус колхоз 220 гектар үрэжэлтэй һайн газарта имагтал квадратно-гнездовой аргаар кукуруза түрүүшынхеэ тариһан байна. Мүнөө үедэ кукурузын ургаса жэгдэ гаранхай, һүүлшын үдэрнүүдтэ ороһон хура бороогой һүүлээр бүри һайжаржа байнхай. Кукурузын эшэ набшын, буурсагуудай үндэр ургаса абахын түлөө ургасынь хойноһоо харууһалха, ряд хоорондын элдүүрилгэ саг сооньхэхэ, тиигээд кукурузын буурсагуудые болон эшэ набшые эрхим силос болгон дараха шухала.

Малаа үбһөөр хүсэд хангахын тула үбһэ хуряалгада һайнаар бэлэдхэхэ шухала. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 2897 гектар сабшалантай. Теэд тэрэ сабшаланһаань жэл бүри тон бага ургаса хуряагдана. Сабшалангай газарые һайжаруулха хүдэлмэри эндэ оройдоо эмхидхэгдэдэггүй. Гадна, хабар орой болотор малаа сабшалангай газар дээгүүр адуулжа, нарай ногоо гэшхүүлжэрхинэ. Энэ шалтагаанһаа боложо, сабшалангай ногоон һэргэжэ ургатараа ехээр удаардаг байна. Мүнөө болотор зарим гүүртэнүүд зуһаландаа ороодүй, сабшалан соогоо бэлшэжэ ябадаг байна. Улюн, Улюкчикан гэжэ нютагуудта посхоод баригдаагүй, сабшалангай ногоо мал гэшхэхыень гэшхэжэ, эдихыень эдижэ ябадаг.

Энэ колхозой ехэнхи сабшалангынь намагтай, нойто ехэтэй газарта юм. Тиимэһээ МТС-эй техникэ тэндэ хэрэглэхын аргагүй, сабшалангай ехэнхинь гараар сабшагдаха, хуряагдаха болоно. Нойто ехэтэй газарай ногоон мүнөө бүри һайжараад, сабшахаар болоо. Теэд колхозой правлени үбһэ хуряалгада һаял бэлэдхэжэ эхилхэ һанаатай. Июниин һүүл багай мэдээгээр харахада, үбһэ хуряалгада хэрэглэгдэхэ гар зэмсэгүүд мүнөө болотор хүсэд бэлэдхэгдээдүй, морин сенокосилка, тармуурнууд заһабарилагдаадүй. 20 сенокосилка, тармуурнуудай оройдоол 7-иинь заһабарилагдаа. Заһабарилгын хүдэлмэридэ И. Черных гансаараа ажаллана. Гадна, тэдэ машинануудай эблэрхэй гү, али элэшэһэн частьнуудые һэлгүүлхэ, шэные табиха гэхэдэ запасной частьнууд дутамаг.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэри үни хада түсэблэгдөөд, ниитын суглаан дээрэ баталагдаад байха ёһотой байгаа. Теэд тиимэ юумэн байхагүй. Гадна, үбһэ хуряалгын бригаданууд бүридхэгдөөгүй, тэдэндэ сабшалангууд даалгагдаадүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые ойрын 3—4 үдэр соо усадхаха, үбһэ хуряалгада бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой.

В. Тараскин.

Механизмуудые заһабарилжа дүүргээбди

Мүнөө жэлдэ манай МТС-эй харьяата колхозууд үбһэ хуряалгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ эхилхэнь. Яахадааб гэхэдэ, бороогой ехээр ороһоной һүүлээр газарнай шииг нойто ехэтэй боложо, ургасын гараса һайн байба. Сабшалангай зарим участогууд үбдэгтэ тулама ногоотой боложо байна.

Тариа болон кукуруза хуряалгын эхилтэр һайнаар ургаһан ногооe механизмын хүсөөр сабшажа, соможо дүүргэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ үбһэ хуряалга дээрэ ябаха бүхы механизмуудые шанартайгаар заһабарилхые оролдообди. МТС-эй машинно-тракторна мастерскойн хүдэлмэришэд энээндэ тусгаар анхаралаа хандуулаа.

Манай МТС-тэ «КС-10» маркын 6 косилка, «К 2-1» маркын 47 косилка бии, тиихэдэ 17 хэһэг тракторна тармуур, 5 силосорезкэнүүд бии. Мүнөө эдэ механизмууд сүм заһабарилагданхай. Мэнэ һаяхан механик-контролёр заһабарилагдаһан эдэ машинануудые шалгажа үзөөд, «һайнаар заһабарилагдаа» гэжэ тэмдэглэһэн байна. Мүнөөдөө силосэй ногоо сомохо, бухаллаха машинануудые заһабарилжа байнабди. Эдэ механизмууд һаяын үдэрнүүдтэ заһабарилагдажа дүүрэхэнь.

Үбһэ хуряалгын машинануудые заһабарилга дээрэ механизаторнууд Свирелкин, Коломин, Цыбенов, Безяев гэгшэд эрхим ажалаараа шалгараа. Эдэнэр үдэрэйнгөө даалгабарине 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг байна. Эдэнэй бүтээһэн, заһаһан детальнууд һайн шанартай байдаг. Үбһэ хуряалгын машинануудые заһажа дүүргээд, комбайнуудые заһажа эхилээбди.

М. Каштан,
Сүхын МТС-эй механик.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Хартаабхаар силос даража, гахайнуудта эдюулэе

Партиин ЦК-гэй январска Пленум ойрын хэдэн жэлнүүдтэ орон доторoo гахайн мяха ехээр абадаг болохо гэжэ тогтооһон байна. Орон дотор абтадаг мяханай 50 процентнь гахайн мяхан байха ёһотой гэжэ мүн лэ заагдаа. Илангаяа город шадарай Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Иволгын, Кабанскын, Прибайкальска, Байкало-Кударын аймагуудта гахайн мяха абалга эрид дээшэлхэ ёһотой. Эдэ аймагуудта үнеэдэй тоо толгой бүхы үхэрэй 50 процентһээ бага бэшэ болгогдохо. Тиимэһээ үхэрэй мяха абалга эдэ аймагуудта айхабтараар ехэдхэгдэжэ шадахагүйнь мэдээжэ. Энээн дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, эдэ аймагуудта гахай шахажа таргалуулга, гахайн мяха ехээр абалга олзотойшье, тэдэ аймагуудай байдалда таарамжатайшье хэрэг мүн.

Гахайн мяха абалгые ехэдхэхын тулада гахайн тоо толгойе олошоруулаад, шахагдаха гахайн тоо олон болгохо хэрэгтэй. Эхэ гахай бүриһөө 14—16 норшоонхо абаха, тэдэнэй 10-һаа үсөөн бэшые шахаха ёһотойбди.

Гэхэ зуура, гахайн тоо толгойе олошоруулхын тула тэжээлэй бата бэхи базатай болохо шухала. Гахай олоор шахахын тула ехэ ороохо тариан гаргашалагдадаг гэжэ зарим хүнүүд тоолодог. Энэншье зүб. Гахайда тариа эдюулэнгүй, сало ехээр абахам гэжэ эндүүрэлтэгүй. Зүгөөр гахайн эдеэнэй рационой 60—70 процентнь орооһонһоо ондоо тэжээл эдюулхэдэ болохо юм гэжэ түрүү ажахынуудай дүршэл гэршэлнэ. Орооһонһоо ондоо ямар тэжээл хэрэглэгдэхэб гэхэдэ, мэхиинэ, үйрүүлэгдэһэн үбһэн, овоцниин һүүл, хартаабха болоно. Концентрадай орондо кукурузын эдеэшэнтэһэн буурсагай орооһо гахайда эдюулхэдэ һайн.

Манай республикын байгаалишье, хүрьһэншье хартаабха тарижа ургуулхада таарамжатай. Колхозууд, совхозууд хартаабхын баян ургаса хуряадагшье байна. Гансал малтажа абаһан хартаабхаяа үжөөнгүй, һайнаар хадагалжа шададаггүй ушар олон. Юуб гэхэдэ, хартаабха хадагалалга ажал ехэтэй хүдэлмэри юм. Хартаабха хадагалха хранилищи хэрэгтэй болохо, мүн хүйтэршөөгүйдэ бүхы хартаабхаяа хуряагаад, хатааха хэрэгтэй байна. Хүсэд хатаагдаагүй гү, али хүлдэһэн хартаабха погреб соо хадагалжа болохогүй. Хүлдэшэһэн хартаабха март, апрель һарын эхеэр гаргажа, гахайда эдюулхын аргагүй, нилзараад, хуу гуташадаг гээшэ.

Иимэһээ гахайда эдюулхэ хартаабха хадагалха, ондоогоор хэлэбэл, силос болгон дараха хэрэг ехэ удхашанартай болоно. Хартаабхые шанаадшье, түүхэйгээршье силослэхэдэ болохо.

Зүгөөр, гахайда эдюулхэ хартаабха шанаад силос болгоо һаа дээрэ байдаг. Хэрбээ түүхэйгээр силослэгдэһэн хартаабха шэмынгээ 15—20 процентые гээдэг һаа, шанаад силослэгдэһэн хартаабха оройдоо 1—2 процент шэмэтэ зүйлээ гээдэг гэжэ Бүхэсоюзна тэжээлэй институдай туршалгануудаар элирүүлэгдээ.

Хартаабха имагтал цементлэгдэһэн нүхэнүүд соо силос болгон дарагдаха ёһотой. Силос болгон дарахын урда тээ хартаабхаяа уһаар угааха, сэбэрлэхэ шухала. Сэбэрлэгдэнгүй дарагдаһан хартаабха эрхим шанартай силос боложо шэмэжэдэггүй юм. Хартаабха угаахын тулада картофелемойко хэрэглэхэдэ үнэгүйшье, бэлэншье байдаг. Хүлдэжэ хүрэшэһэн хартаабха силослэхэдээ, түрүүлэн бүлеэн уһаар угаадаг. Угааһанайнгаа һүүлээр хартаабхаяа ууралтуулдаг. Хайшан гээд ууралтуулдаг юм бэ гэхэдэ: угаажа дүүргээд, хартаабхаяа ууралтуулха ехэ амһарта соо хээд, ЗК-0,5 гү, али ЗКТ-1,0 гэжэ кормозапарнигай уурал гаргадаг хэрэгсэлынь хэрэглэжэ, ууралай гарахаар бэшээр дээдэхи бүглөөень таглаха шухала. Ууралтуулха амһартынгаа доодо нүхэнһөөнь хартаабхаяа ууралтуулха хэрэгтэй. Һүүлээрнь ууралтуулха хартаабхаяа силоснэ нүхэ руу адхажа, жэгдээр нягталан дараха ёһотой.

Хартаабхаяа нягтаар дарахын тула модоор хэгдэһэн палигар уланuудые хүлнүүдтээ уяад гэшхэхэ, мүн юрыншье шэглүүрээр нягтаруулхада болохо.

Хартаабхын силосэй амтатай ба каротин, белок ехэтэй болгохын тулада ногоон тэжээл: капустын ногоон набшаһа, залаата ба бобово культурануудай хэнзэ ногоо нэмэжэ хартаабхатаяа холижо дарахада һайн. Силосээ витаминаар баян болгохын тула улаан морковь нэмэлсэхэдэ болохо. Хартаабхын 100 килограмм бүридэ 10 килограммһаа 30 хүрэтэр ногоон тэжээл нэмэлсэхэдэ һайн. Нэмэри болохо ногоон тэжээлые бүхы хартаабхатай жэгдээр тараажа, гэшхэжэ холихо шухала.

Модон хабтагайгаар гү, али тоолёор силоснэ нүхэнэй амһарые бүглэхэдэ һайн. Хушалтаяа дээрэһээнь шара шабараар жэлэжэ шабаад, дээрэнь 10—20 сантиметр зузаантайгаар шоройгоор хушаха хэрэгтэй.

Миин хартаабха эдюулдэгтэл адляар силослэгдэһэн хартаабха гахайда эдюулдэг. Һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, силослэгдэһэн хартаабха амтанайнгаа, шэмынгээ талаар погребто хадагалагдаһан хартаабхаһаа дутуугүй байдаг. Погребой хартаабхада орходоо силослэгдэһэн хартаабхые гахай дуратайгаар эдидэг байна.

Энэ хэлэгдэһэн дээрэһээ харахада, тэжээлэй хартаабхые шанаад силослэхэдэ тэжээлэй базадашье нэмэри, ороохо тарияндашье алмалта болохо байна бшуу. Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ мэхиинэтэй, улаан морковьтой холёод, 150 центнер шанаһан хартаабхаар силос дараһан байгаа. Тэрэ хартаабхань һайн силос боложо, мүнөө жэлэй апрель, май һарануудта 30 шахуу гахай шахажа, амидынь шэгнүүрые сүүдхэ бүридэ 600—700 граммаар нэмээжэ шадаа юм.

Тус колхоз таһаг бүхэндэнь 15 тонно силосэй багтаха хэдэн таһалгатай траншейе тэжээл буйлуулдаг кухни соогоо малтажа баряад, абтажа байдаг пол дээрэһээнь налаахаар хэһэн байгаа. Энэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, баригдаһан байра һайнаар хэрэглэгдэнэ, гадна, хододоо гэдхэн силостэй байна бшуу.

Ехэ-Куналейн МТС-эй харьяата колхозууд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлые халан абажа, мүнөө жэл хамтадаа 1000 центнер шанаһан хартаабха силос болгон дараха түсэбтэй. Тэрэ силос имагтал тэжээлэй кухни соо малтагдаһан ба цементлэгдэһэн нүхэн соо дарагдаха юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз шанаһан хартаабха силос болгон дараха түрүү дүй дүршэлтэй болоо. Тэрэ дүршэлынь республикын колхозуудай ажалда хэрэглэгдэхэ, гахай олоор шахаха хэрэгтэ туһалха аабза гэжэ һанагдана.

П. Кулаковский, Ехэ-Куналейн МТС-эй главна зоотехник.

Залуу бэшэгшэдэй ЗОХЁОЛНУУДҺАА

Цэдэн-Дондок ХАМАЕВ

Урмашан уншанаб

Гэртэмни һаруул,
электрын гэрэл яларна.
Гартамни «Маяковскиин
шүлэгүүд». Иран уншанаб.
Үгэ бүхэниинь
ханхинан,
зэдэлэн гарана,
Үгэ бүхэниинь
үрэ зүрхыем дайрана.
Омог солгёон
жабхаланта дуунуудынь
урагшаа
Олон жэлнүүдэй
далангые дабаһаар ниидэнэл.
Мүнхэ наран
жаргалта коммунизм
тээшээ
Мантаяа хамта
нэгэ замаар дабхинал.
Һэшхэлгүй яярнуудые
үлгэн хаяһан
зэбсэгынь,
Һүрөөтэйл уншахада,
ямаршье дайсадай
далдирхаар.
Тиимэл хадаа
Маяковский —
хүндэтэ айлшамнай,
Тиимэл хадаа
поэзиин талаар
багшамнай!

Сүхын эрьедэ

Орохо наранай элшэ туяа зайлаад
Оршон тойрон һонор болоно байгаали.
Номгон долгин һалганан эрьеэ сохёод,
Намдуу аалихан саашаа мэлмэрэн ошоно.
Үндэр хабсагайн эрмэг дээрэ зогсон
Үбгэн загаһашанай омог дууе шагнанаб.
Хоритой шиирэг залуу хүбүүндэл һэлюурдэн,
Хурдан түргөөр онгосоёо урагшань залана...
Сэдьхэлээ хүлэлэнги балшар багахан ашань
Согсойн һуужа, далайда шунан дурлана.
Үбгэ эсэгэһээ үе-үе асуусагаан
Уншаһан номойнгоо матросууд тухай хөөрэнэ.
Далайн хүхэлби долгин урдань харагдаадхина.
Дэлхэйе тойрохоор бэеэрээ аянда мордонол ха.
Магелландал, папанинцуудтал... зоримгой
тэмсэнэ.
Бага наһанайм унтаршагүй энэ хүсэл
Бэслүүлэгдэхэ гэжэ лаб зүрхэндөө этигэнхэй,
Хүл нюсэгэн эрьедэ харайн гарахадань
Холын аянһаа бусаһандал бэень хүнгэдэнхэй.
Боро хараан улам улам үдхэрнэ.
Бооридохи гэртээ үбгэн ашатаяа ярана.
Сүхэ мүрэнэй шолшогонхонь дуулдана
элихэнээр
Согтой үбгэн ашатаяа һэлюурдэнэ гэмээр.

Үдэшэлэн

Аалихан хөөрэжэ алады шэртэһээр
Аянай һара гараа.
Дулаагүй һиимэгэр гэрэлээ сасаһаар
Дуулим үдэшые нэбтэ хараа.
Дуугай ябанаб талын дундуур
Дуунай аялга шагнаархан,
Уһанай эрьеын эгсэ урдуур
Урихан инагаа угтан.
Эхэ нютагым гоёон шэмэһэн
Элдэб һайхан сэсэгүүд —
Илдам гансадам түрүүшын бэлэг,
Элдин талым хэшэгүүд,
Гартам нэнгэн, инагайм бэеын
Гаһар, уяниинь һануулаадхина,
Эрбэгэрхэн нюдэнэйнь илдам харасынь
Ягаахан дэльбэдээ харуулаадхина.
Дуугай ябанаб талын дундуур
Дуунай аялга шагнаархан.
Уһанай эрьеын эгсэ урдуур.
Урихан инагаа угтан.

Арья ДАШИЕВ

Галуунда бэеэ бү үрэ

Арбатайхан Даша галуунууды хараад
Гасаалжа наадаха дураниинь хүрэбэ.
Арбагархан бургаһаа гартаа баряад
Айлгаха гэжэ урдаһаань ошобо.

Нэгэ багаханиинь намнаад үзэбэ,
Һүүлһээнь шүүрдэхэ дураниинь хүрэбэ.
Эрьюулэн, бусаан намнажа ябатарнь
Эреэхэн галуун хүбүүе обёоржорхибо.

Ута хүзүүгээ шахын татаад,
Утаар нэгэ уянгалжа хашхараад,
Дэрэгэр даляа дээшэнь дэрбылгээд,
Дугташаба доохонуур Дашыемнай хараад.

Абажа ябаһан модоошье хаяжархёод
Айһандаа гүйбэ хашаа хараад,
Абиржа, арай үрдеэгүй байтарнь
Аһашаба, үмдэнэйнь түриинһөө зуугаад.

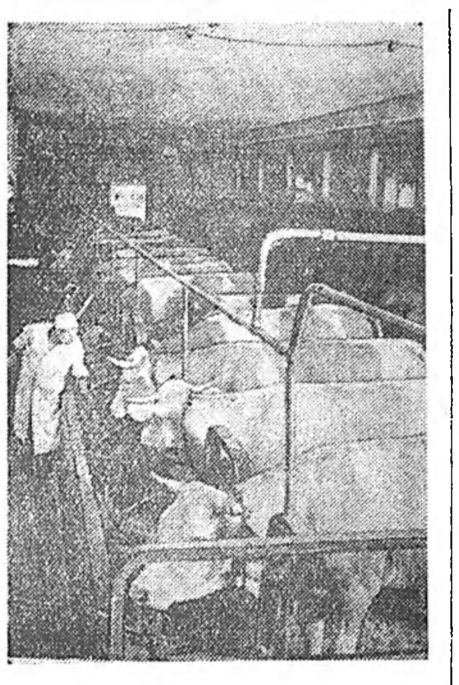
Аягүй байдалда Дашые оруулаа:
«Абарыт!» гэжэ бархиран хашхараа.
Нюдэеэ нээхэдэнь нүхэдынь ерэнхэй,
—Эй, аймхайш, аймхайш,— гэлдэн,
энеэлдэн байлай.

Шэнэ клуб баригдана

Зүүн-Сибириин түмэр замай начальник нүхэр Ермаков Мостовой станциин түмэрзамшадай коллективэй гүйлтые дүүргэлтэ болгон директорэй фонд соо хараалагдаһан мүнгөөр клуб бариха зүбшөөл Улан-Удын дистанциин хүтэлбэрилэгшэдтэ үгэһэн байгаа.

Энэ станциин хүдэлмэришэд клубай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ П. Бевзюк, комсомолой комитедэй секретарь В. Вшивкова гэгшэдэй хүтэлбэри доро эндэ хэдэн воскреснигүүд үнгэргэгдэһэн байна. Воскреснигтэ хабаадагшад 80 кубометр барилгын шулуу бэлдэжэ, тэрэнээ клубай баригдаха газарта зөөжэ, һуури болгон дэбдижэ үгэһэн, мүн бусадшье олон янзын хүдэлмэри хэһэн байна.

И. Неродов.



Венгридэ арадай засагай тогтоhон сагhаа хойшо гүрэнэй олон зуун ажахынууд байгуулагдаа. Баболнско госхоз (Комаром гэжэ область) малажалаараа суурхадаг. Энэ госхоздо үнгэрэгшэ жэл түсэбhөө гадуур 100 мянган литр hүн haагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баболнско госхозой центральна бууса дээрэхи үхэрэй байра.

«Мадьяр фотын» фото.

ООН-эй Экономическа ба Социальна Соведэй сесси нээгдэбэ

ЖЕНЕВА, июлиин 6. (ТАСС). Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Экономическа ба Социальна Соведэй 20-дохи сесси үсэгэлдэр Женевэдэ нээгдээ. Соведэй гэшүүд — 17 ороной түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо СССР-эй, Чехословакиин, Югославиин, Индиин, Египедэй, Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин, Францийн ба бусад гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана. Сессидэ ошоhон советскэ делегациие СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин толгойлно.

Сессиие нээхэ зуураа, дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Зүблөөе, мүн атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференциие амжалтатайгаар үнгэргэлгэ Соведэй саашадаа хэхэ хүдэлмэридэ таарамжатай hайн эрхэ байдал тогтоохо бэзэ гэжэ найдажа байhан тухайгаа Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Коплэнд (Австрали) элишэлэн мэдүүлээ.

СССР-эй түлөөлэгшэ П. Н. Кумыкин мэдүүлгэ хэхэ зуураа иигэжэ заагаа. Соведтэ Хитадай Арадай Республикын үшөө түлөөлэгдөөгүй байhан ушар таагүй ба Соведэй үрэ ехэтэйгээр ажаллаха ябадалда таарамжагүй гэжэ советскэ делегаци тоолоно. СССР-эй энэ хараа бодолые дэлхэйн олон орон дэмжэнэ. ООН-до оролсохо талаар Хитадай Арадай Республикын арсашагүй эрхые hэргээхээр шиидэнги байhан тухайгаа тэдэнэр мэдүүлhэн байна. Тиихэдээ, советскэ түлөөлэгшэ хадаа СССР-эй ба Югославиин хоорондо, тэрэшэлэн СССР-эй ба Индиин хоорондо hүүлэй үедэ баталагдаhан уласхоорондын тон шухала документнүүд тухай Соведтэ hануулаа. Нэгэдэмэл Нацанuудай Организацида Хитадай Арадай Республикын эзэлхэ ёhотой hуурииень үгэхэ шухала байhан тухай дурсагдаhан документнүүд соо онсо тэмдэглэгдэhэн байгаа.

Чехословакиин түлөөлэгшэ И. Носек мүн лэ иимэ удхатай мэдүүлгэ хээ.

Соведэй баталан абаhан зүбшэхэ зүйлэй ёhоор сесси хадаа дэлхэйн экономическа ба социальна байдал тухай асуудалнуудые, дэлхэй дээрэ түүхэй эдээр наймаа эрхилхэ асуудалнуудые, экономическа талаараа hулаар хүгжэнги оронуудта техническэ болон финансова туhаламжа үзүүлхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, мүн хүнэй эрхэ тухай асуудалаар комиссиин, эхэнэрнүүдэй байдал тухай асуудалаар комиссиин элидхэлнүүдые шагнаха байна.

Эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестивалиин урда тээ

ЛОНДОН, июлиин 4. (ТАСС). Варшавада болохоёо байгаа эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн табадахи фестивальда английска делегациие эльгээхэ бэлэдхэл Англида дүүрэжэ байна. Ороной бүхы томо городуудай залуушуулай профсоюзна, мүн ниитэ-политическэ организацинуудай мянга гаран түлөөлэгшэд делегациин составта оролсоо. Английска залуушуулай эльгээмэлнүүд элдэб түрэлэй спортоор болохо мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха юм. Энэ делегаци—театральна гурбан, хатарай дүрбэн бүлэгhөө бүридэнэ. Ирландска арадай инструментнүүдэй оркестр, джаз-оркестр, мүн танцевальна оркестр делегациин составта оролсохо байна.

Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн табадахи фестивальда бэлэдхэхэ английска комитет июлиин 2-то Ковентри городто конференци үнгэргөө.

Дүтын-Востогой сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаг оронуудай конференци болохонь

ПАРИЖ, июлиин 5. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Лондонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, турецко-иракска хэлсээндэ Пакистанай хуулитаар хамжан оролсоhоной hүүлээр, уданшьегүй Дүтын-Востогой бүлэглэлдэ хабаададаг оронуудай конференци Багдадта болохо байна. Энэ конференцидэ Турци, Ирак, Англи ба Пакистан хабаадаха юм.

Дурсагдагша бүлэглэлэй саг үргэлжын соведые байгуулха зорилгоор энэ конференци зарлагдаа. Энэ бүлэглэлдэ США-гэй оролсожо магад байhан тухай Лондондо суу тарана гэжэ корреспондент онсо тэмдэглэнэ.

Тус бүлэглэлдэ Иранай хабаадалсажа болохо байhан тухай тогтохо зуураа, корреспондент иигэжэ мэдээсэнэ. Хэдэн hарын саада тээ иранска шахын Лондондо ерэhэн дээрэhээ таажа мэдэхэдэ, Дүтын-Востогой бүлэглэлдэ хабаадалсаха тухайгаа мэдүүлхэ аад лэ, дипломатическа талаар таарамжатай зохид үеые иранска правительствын хүлеэжэ байhаниинь тон эли болоhон байна.

Американска сэрэгэй базануудые үргэдхэлгэдэ эсэргүүсэл

ТОКИО, июлиин 6. (ТАСС). Мураяма ба Ниигата городуудай хүн зон эдэ городууд шадар США-гэй сэрэгэй базануудые үргэдхэлгэдэ эсэргүү тэмсэл эмхидхэхэ тусхай организацинуудые байгуулаа гэжэ Киодо Цусин агентство дамжуулна. Мидзуха гэжэ hуурин газар шадар США-гэй агаарай-сэрэгэй база байдаг юм. Энэ аэродромой ниидэлгын ба буулгын талмайнуудые үргэдхэхын тулада өөhэдынгөө газар үгэхэhөө арсахабди гэжэ дурсагдаhан hуурин газарай зон мэдүүлээ.

Итами, Комати ба Кисарадзу гэжэ hуурин газарнууд шадар байгуулагдаhан американска авиабазануудые үргэдхэхын тулада газар эсхэмжэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ байhан аад, тэндэхи хүн зоной ехээр эсэргүүсэhэн дээрэhээ болюулагдаhан байна.

Урда Вьетнамдахи байдал

ЛОНДОН, июлиин 6. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор Урда Вьетнамда «Хоа-Хао» бүлгэмэй сэрэгүүдэй болон Нго Динь Дьемэй сэрэгүүдэй хоорондо июлиин 4-дэ шангашаг тулалдаан болоо. Хоёр талын зүгhөө алуулhан ба шархатаhан хүнүүд бии.

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 6. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Сайгонhоо иигэжэ дамжуулна. Урда Вьетнамай революционно комитет гэдэг хадаа гүрэниие толгойлогшын тушаалhаа Бао Дае гаргаха, Нго Динь Дьемэй правительствын тушаалhаа бууха тухай шанга эрилтэ Нго Динь Дьемдэ эльгээгээ. Хэрбээ, Нго Динь Дьемэй тодо харюу түргэнөөр үгөөгүй haань, комитедэй эрилтые бэелүүлхын тулада хүсэн хэрэглэгдэжэ болохо байна гэжэ дурсагдаhан комитедэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Италидахи правительственна кризис тушаа

ПАРИЖ, июлиин 6. (ТАСС). Франс Пресс агентствын римскэ корреспондентын дамжуулhанай ёhоор, правительство байгуулхые зүбшөөhэн тухайгаа Антонио Сеньи президент Гронки гэгшэдэ мэдээсээ.

Корреспондентын зааhанай ёhоор, коалиционно правительствода хабаадалсахаhаа республиканска парти арсаа. Юуб гэхэдэ, энэ парти гурбан министрын тушаал дааха эрилтэ хэhэн аад, тэрэнээ абажа шадаагүй. Зүгөөр парламентын заседани дээрэ шэнэ правительствые дэмжэхэбди гэжэ найдуулhан байна.

Бангкогто болоhон сэрэгэй зүблөөн

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 6. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын Бангкогhоо дамжуулhанай ёhоор, СЕАТО-гэй сэрэгэй советнигүүдэй (Зүүн-Урда Азидахи сэрэгэй блок. — **ред. тэмдэглэл**) гурбан үдэрэй зүблөөн эндэ нээгдэбэ. Энэ жэлэй май hарада Багиодо болоhон конференци дээрэ СЕАТО-гэй экспортнүүдэй зохёоhон түсэб тэрэ зүблөөндэ баталагдаха юм.

США-да болоhон гэнтын аюул

ЛОНДОН, июлиин 6. (ТАСС). Английска радиогой дамжуулhанай ёhоор, бэеэ даанхай байлгын үдэрые hайндэрлэлгын үедэ США-да 700 хүн үхөө. Тэдэнэрэй 400-ниинь автомобильда дайрагдажа, 200-ниинь уhанда орожо, 100-ниинь элдэб гэнтын аюулда дайрагдажа үхөө.

Албаниин гадаадын хэрэгүүдэй министр ООН-эй генеральна секретарьта телеграмма эльгээбэ

ТИРАНА, июлиин 3. (ТАСС). Албанска телеграфна агентствын дамжуулhанай ёhоор Албаниин Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюла ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельддэ телеграмма эльгээгээ. Грецитэй дипломатическа таатай зохид харилсаа байгуулха гэhэн Албаниин правительствын дурадхалые Греческэ правительствода дуулгахыень Бехар Штюла тэрэ телеграмма соогоо гуйhан байна.

Славянска арадуудай искусствын выставкэ Прагада нээгдэбэ

ПРАГА, июлиин 6. (ТАСС). Славянска арадуудай искусствые харуулhан хоёр выставкэ Прагада нээгдээ. Советскэ Союзай, Чехословакиин, Польшын ба славянска бусад арадуудай искусствотай танилсаха арга боломжо чехословацка ажалшадта олгохо зорилгоор эдэ выставкэнүүд нээгдэhэн байна. Славянска бүхы оронуудай зуралгын искусствын элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй зураhан картинанууд, бүтээhэн скульптуранууд болон уранhайханай бусад зохёолнууд выставкэнүүдэй нэгэндэнь табигдаhан байна.

Репинэй, Кипренскиин, Шишкинэй, Маковскиин, Венециановай, Брюлловай, Айвазовскиин ба бусадай зурагууд табигдажа, ородой классическа искусство харуулагдана.

Уранзурагай, скульптурын ба графикын талаар XIX—XX зуун жэлнүүдэй искусствын славянска элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай 300 гаран зохёолнууд нүгөөдэ выставкэ дээрэнь табигдаhан байна.

Польшодо ород хэлэ олоороо шудална

ВАРШАВА, июлиин 5. (ТАСС). Польшын промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд, клубууд болон Культурын байшангуудай дэргэдэ байгуулагдаhан ород хэлэ шудалха курсануудта hуралсалай жэл дүүрэбэ. Ороной ажалшад ород хэлые ехээр hонирхожо шудална. Ород хэлэ шудалха 6600 курсануудта энэ жэлдэ 97 мянган хүдэлмэришэд, таряашад болон албахаагшад hуралсаа.

Болгарида ород хэлэ шудална

СОФИ, июлиин 6. (ТАСС). Ород хэлэ шудалха талаар Болгаро-советскэ обществын союзай эмхидхэhэн арадай курсануудай байгуулагдаhаар 4 жэл гүйсэбэ. Хүдэлмэришэд ба албахаагшад, научна хүдэлмэрилэгшэд, таряашад, хүдөө ажахын ажалай кооперативуудай гэшүүд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ород хэлэ дуратайгаар ба оролдосотойгоор мүнөө шудалжа байна. Ород хэлэ шудалха арадай курсануудые 4 жэлэй турша соо 300 мянга гаран ажалшад дүүргэжэ гараа.

Баруун Германиhаа ГДР-эй тала руу хүнүүд ороно

БЕРЛИН, июлиин 6. (ТАСС). АДН агентствын дамжуулhанай ёhоор газар нютагаа урилагшадай хэрэгүүдые эрхилхэ боннско министерствын түлөөлэгшэ пресс-конференци дээрэ иигэжэ мэдүүлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 58 мянган хүн Баруун Германиhаа ГДР-эй тала руу ороо. Үнэндөө дурсагдаhан тоо хадаа 1954 ондо Баруун Германиhаа ГДР-тэ нютагаа урилан ороhон хүнүүдэй тоогой оройдоол хахадынь шахуу болоно.

США-гэй үнгэтэ металлургиин хүдэлмэришэд забастовко хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 6. (ТАСС). 60 мянга гаран горнягууд ба металл хайлуулагшад долоодохи үдэртөө забастовко хэжэ байна.

Салин хүлhэ нэмээхэ тухай металлорудна промышленностиин горнягуудай ба металл хайлуулагшадай профсоюзай хэhэн эрилтые хангахаhаа компаниин арсаhантай дашарамдуулагдан энэ забастовко эхилhэн байгаа.

«Уолл-стрит джорнэл» газетын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, тус забастовкоhоо уламжалан орон дотор зэд хайлуулга 60 процентээр хороо. Юта, Нью-Мексика, Аризона ба Невада штадуудта зэдэй руднигууд, ороной бусад олон штадуудта зэд хайлуулдаг заводууд хаагдаhан байна.

Беркенхедэй докернууд дахяад забастовко хэнэ

ЛОНДОН, июлиин 6. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор 6 недели соо забастовко хэhэнэйнгээ hүүлээр хүдэлмэридөө тэхэрэн ороhон Беркенхедэй 300 докернууд үсэгэлдэр дахяад забастовко соносхоо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хадаа урбагшадтай сугтаа хүдэлмэрилхэhөө арсаhан байнад.

Канадын морягуудай забастовко

ЛОНДОН, июлиин 4. (ТАСС). Ванкуверhээ (Канада) Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, «Юнион Стимшипс» гэжэ компаниин морягууд тэндэ бастовалжа эхилээ. Забастовко хэгшэд салин хүлhыень дээшэлүүлхэ гэhэн эрилтэ табиhан байна.

СССР США хоёрой хоорондо боложо байгаа шатарай мүрысөөн

СССР США хоёрой хоорондо боложо байгаа шатарай уласхоорондын мүрысөөнэй дүрбэдэхи тур июлиин 5-да Союзуудай Байшангай Колонно зал соо (Москва) болобо.

Табан часай турша соо наадалга үргэлжэлжэ, бүхы найман партинь бултадаа дүүрэhэн байна. Энэ турта абажа болохо 8 очкоhоо 7 очко абажа, советскэ шатаршад ехэ илалта туйлаа. Смыслов Бисгайерые, Геллер Дональд Бирные, Керес Роберт Бирные, Петросян Павейе, Тайманов Кэждэниие, Котов Кевицые шүүгээ. Ехэ hонирхолтойгоор наадаhанайнгаа hүүлээр Ботвинник Решевскитэй, Бронштейн Эванстэй тэнсээ.

Тиимэ болохолоороо, СССР США хоёрой хоорондо боложо байhан шатарай мүрысөөндэ 21:5 гэhэн тоотойгоор советскэ шатаршад булижа ябана.

Хойшолуулагдаhан зургаан партиие үргэлжэлүүлэн наадалга июлиин 6-да болохо.

(ТАСС).

Советскэ шатаршад эрхим амжалта туйлаба

СССР США хоёрой хоорондо найман үдэрэй турша соо болоhон уласхоорондын шатарай мүрысөөн Москвада дүүрэбэ.

Июлиин 6-да, наадагдажа дүүрээгүй партинуудай наадагдахада, Котов Кевицые, Петросян Павеяе, Керес Роберт Бирные, Дональд Бирн Геллерые шүүгээ. Кэждэн Тайманов, Эванс Бронштейн гэгшэд тэнсээ.

Тиимэhээ СССР США хоёрой шатаршадай хоорондо болоhон мүрысөөндэ советскэ шатаршад 25:7 гэhэн тоотойгоор илажа, эрхим амжалта туйлаа. Гроссмейстернүүд Смыслов, Петросян, Котов гэгшэд дүрбэн парти наадахадаа бултыень шүүгээ.

Советско-американска шатаршадай хоорондо болоhон мүрысөөн нүхэрэй ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.



Профсоюзуудай спартакиадын эхилhэн түрүүшын үдэр эхэнэрнүүдэй дунда болоhон мүрысөөндэ Гусиноозёрско рудоуправлениин горно мастер Э. Батурина тамарагаар нэгэдэхи hуури эзэлээ. Темлюйскэ заводой хүдэлмэрилэгшэ Л. Тэут хоёрдо[х]и hуури эзэлhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) Э. Батурина, Л. Тэут.

З. Веснинагай фото.

Профсоюзуудай спартакиада

Республикын профсоюзуудай спартакиада боложо дүүрэбэ. 3 үдэрэй туршада болоhон мүрысөөнэй удаа спортивна коллективүүдэй дундаhаа паровозо-вагонно заводой командна түрүү hуури эзэлээ. hайндуранай спортивна обществонуудай дундаhаа «Буревестник» команда шалгараа.

Өөhэд хоорондын мүрысөөндэ Шарипов Осипов хоёр республиканска шэнэ рекорднуудые тогтоогоо. Шарипов 10.000 метрын урилдаанда урданъ өөрынгөө тогтооhон рекордые 2 секундаар hайжаруулаа. Харин Осипов 800 метрые 2 минута, 1,4 секунда соо гаталжа, 15 жэлэй саана Овчинниковай туйлаhан амжалтые ахин гараа.

Бэрхэшээлнүүдые дабан гара[х] 80 метрын урилдаанда эхэнэрнүүд[эй] дундаhаа Тамара Щевчук чемпио[н]ка болоо. 400 метрын урилдаанд[а] Шеринкова түрүүлэн ерээ.

10.000 метрые 56 минута 33 секу[н]да соо ябагаар гаталhан Яремен[ко] нэгэдэхи hуури эзэлээ.

Копье шэдэлгээр ПВЗ-гэй спор[т]смен Кузнецов hайн амжалта туй[л]лаа. Энэ нүхэр 50 метр 45 санти[]метртэ копье шэдэhэн байна.

Гүйдэл дундаа 3 удаа hүрэлгэн[эй] залуу спортсмен Дейнеко 12 мет[р] 81 сантиметр hүрэжэ, түрүү hуури эзэлээ.

А. Игумнов.

Ажалшадай нөөсэлгэ ургана

Республикын ажалшадай тон олониинь мүнгэн зөөреэ нөөсэлгын кассада хадагалдаг заншалтай болоо. Мүнөө нөөсэлгын кассануудта ажалшадай хадагалдаг мүнгэнэй тоо 100 миллион түхэригhөө холо үлүү болонхой. Тэдэнэр мүнгөө нөөсэлгын кассада хадагалхадаа арадай ажахые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ гүрэндөө туhаламжа үзүүлдэг, мүн өөhэдөө нөөсэлгэhөө ехэхэн олзо доход оруулдаг юм. Жэшээлхэдэ, hүүлэй 4 жэлэй туршада мүнгэ нөөгшэдтэ 10 миллионhоо холо үлүү түхэриг мүнгэн шүүбэри ба процентээр түлэгдэhэн байна.

Нөөсэлгын зарим түрүү кассанууд ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэhэнэйнгээ ашаар даалгабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Бичурын аймага[й] нөөсэлгын касса хоёрдохи кварта[]лайнгаа даалгабари — 683 процен[т], Зэдын—546, Ахын—355, Тарбага[]тайн — 340, Мухаршэбэрэй — 16[], Яруунын — 160 процент дүүргэhэ[н] байха юм.

Ажалшадые hайнаар хангахы[н] тула Кударын аймагай Усть-Дунг[] тосхондо, Хэжэнгын аймагай Усть[]Орото, Байкало-Кударын аймага[й] Сухая, Курумканай аймагай Разго[], Заиграйн аймагай Старая Брянь, Хойто Байгалай аймагай Душкача[н], Закаменай аймагай Хужар тосхо[]нуудта ба Кабанскын аймага[й] Брянск станцида нөөсэлгын касса[]нуудай агентствонууд бии болго[]доо.

Н. Сидорычева.

Манай театр Комсомольск на-Амуре городто

Бурят-Монголой Ленинэй ордента оперо ба баледэй театрын коллектив Комсомольск на-Амуре городто 13 үдэрэй туршада гастрольдо байха зуураа 15 оперно ба балетнэ зүжэгүүдые харуулhан байна. Мүн хүдэлмэришэдэй клубууд ба парк-нуудаар концертнүүдые харуула[] городой залуушуултай творческ[э] уулзалгануудые үнгэргэhэн байх[а] юм.

Мүнөө театрын коллектив Вла[]дивосток город хүрөөд байна.

Н. Маторин.

Агаарай „нүхэнүүд“ гэдэг юун бэ?

Ниидэжэ ябаhан самолёдой гэнтэ доошоо ороходо зарим хүнүүд агаарта «нүхэнүүдэй» гү, али «худагуудай» байдагhаа болоно гэжэ hанадаг юм. Тиимэ «нүхэн» соо орошоо haa аюултайшье гэжэ ойлгодог хүнүүд бии. Энэ хадаа тон буруу ойлгосо.

Манай бүмбэрсэг дэлхэйн агаараар хүреэлэгдэнхэй байдагынь мэдээжэ. Энэнь манай газарые дулааханаар орёогоод, юртэмсын хүйтэнhөө тэрэниие хамгаалжа байдаг. Агаарай хүреэлгэ гү, али атмосферэ хадаа үдхэн шэнгэнээрээ адли бэшэ үенүүдhээ бүридэдэг. Дээшээ болохо бүреэ агаар шэнгэрдэг.

Атмосферын доодо үеые тропосферэ гэжэ нэрлэдэг. Полюс шадараа тропосферын дээдэ хилэнь 7—10 километр үндэртэй, экватор шадараа 15—17 километр үндэртэй байдаг. Мүн тропосферые «сагай уларилай фабрика» гэлсэдэг. Энэншье зүбтэй юм. Юундэб гэхэдэ, тропосферэдэ элдэб янзын үүлэнүүд, шииг нойтоной, саhа бороогой зүйлнүүд ба бэшэшье метеорологическа хубилалтанууд болодог.

Тропосферэhээ дээшэ стратосферэ гэжэ болодог. Эндэ ходоодоо сэлмэг, хүйтэн, шанга hалхитай байдаг. Тэндэ агаарынь бүри шэнгэн болодог. Стратосферын үндэрынь 80—90 километр хүрэтэр байдаг. Тэрээнhээ дээшээ гурбадахи үень—ионосферэ болоно. Газарhаа дээшэ 800—1000 км. тухай болоходо агаар бүри шэнгэржэ, таража эхилдэг. Тэндэ агаар тон шэнгэн юм. Газарай нюруунhаа дээшэ 300 км. гарахада агаарай үдхэн шэнгэниинь тропосферынхидэ орходоо миллиард дахин шэнгэ[н] байдаг. Агаарай үгы байдаг дээд[э] хилэнь энэ гэжэ илгаруулхаар юум[ан] байдаггүй.

Атмосферэ хадаа нэгэ янзын г[а]дүрсэтэй бодосhоо бүридэhэн хүре[э] гээр дэлхэйе бүhэлэнхэй. Агаар са[г] үргэлжэ дээшэ доошоо, хажуу тэ[э]шээ урдажа, зүг шэгээ хубилгажа байдаг. Тэрээн соо агааргүй, хооhо[н] газар, «нүхэн» байдаггүй. Мүн hал[]хинай эрьесэ газарай нюруунhаа ду[ла]дыдадаг байна. Үдэрэй сагта нуга ташалан газарнуудаар агаара[й] ехээр халаhанhаа боложо агаара[й] урдаса хубилжа, аадар бороогой б[]мүндэрэй ехэ ехэ үүлэн бии болодо[г]. Хадалиг газарта газарай нюруу да[]хажа агаарай дээшэ доошоо урдах[а] ябадал хабар, зунай үедэ ехэнхидэ[э] үзэгдэдэг. Агаарай дээшээ, доошоо урдалга заримдаа секунда соо 16—18 метр болодог. Тэрэнэй үргэниинь элдэб байдаг. Иимэ урадхал соо са[]молёт ороходоо ехээр нэшэдэг, гэнтэ доошоо ородог, гэнтэ дээшэлдэг юм. Байгал шадарай газарай хадалиг[]hэн туладань, зундаа Баргажан, Курумкан самолёдоор ошожо ябахада иимэ ушарнууд агаарай замда дайралдадаг. Самолёдоор ниидэhэн хүнүүд энээн тухай мэдэхэ байха. Тиимэ дээрэhээ «нүхэнүүд» ба «худагууд» гэжэ агаарта огто байдаггүй. Самолёдой гэнтэ доошоо буулга хадаа дээшэ доошоо түргөөр урдажа ябаhан агаарай урадхалhаа болодог юм.

А. Ларионов, Улан-Удын авиометстанциин начальник.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды в переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00501. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 3765.